

“Ἐγὼ εἰμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή,,
(Ἰωάν. 18' 6)

“Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
ωνεῦμά ἐστι
καὶ ζωὴ ἐστι,,
(Ἰωάν. 5' 63)

ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἰδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ † 1929

Ἔτος 116ον | Φεβρουάριος 2026 | 4408

Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Ἡ λέξη Ὑπαπαντὴ σημαίνει ὑπάντησις, δηλαδή συνάντησις. Τὴν ἡμέρα ἐκείνη συνετελέσθη μιὰ μεγάλη συνάντησις τοῦ Ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ μετ' ἕναν ἐνάρετο ἱερέα τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, τὸν δίκαιο Συμεὼν τὸν «Θεοδόχο». Εἶχε λάβει πληροφορία ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ὁ ἁγιασμένος καὶ λευκασμένος αὐτὸς πρεσβύτες, ὅτι δὲν θὰ πέθαινε, μέχρις ὅτου θὰ ἔβλεπε μετὰ τὰ σαρκικὰ μάτια του τὸν ἀναμενόμενο γιὰ τόσους αἰῶνες Μεσσία, δηλαδή τὸν Χριστό: «καὶ ἦν αὐτῷ κεκηρατισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου» (Λουκ. 2: 26). Καὶ πράγματι ἡ μεγάλη συνάντησις πραγματοποιήθηκε τὴν ἡμέρα ποὺ ἡ Παναγία μας μετὰ τὸν δίκαιο Ἰωσήφ προσήγαγον τὸ βρέφος Ἰησοῦ στὸν Ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων γιὰ τὴν καθιερωμένη τελετὴ καὶ τὴ θυσία ἐνὸς ζεύγους πουλιῶν πρὸς δοξολογία τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ γέννησις τοῦ παιδιοῦ: «Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστήσαι τῷ Κυρίῳ, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται, καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυρίου, ζευγὸς τρυγόνων ἢ δύο νεοσσὸς περιστερῶν» (Λουκ. 2: 22-24).

Καὶ ἐκεῖ στὶς ἀγκάλες τοῦ Συμεὼν κάθεται ὁ Παντοκράτωρ Κύριος ὡς βρέφος καὶ συνειδητοποιεῖ ὁ ὑπερήλικος ἱερέας Ποιὸν ἐναγκαλιζέται. Καὶ ἀναφωνεῖ τὸ καταγεγραμμένο: «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλον σου Δέσποια, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠτοιμάσας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ» (Λουκ. 2: 29-32). Ἡ ζωὴ τοῦ ἐναρέτου αὐτοῦ ἀνθρώπου ὀλοκληρώνεται, ἀφοῦ συνάντησε τὸ ποθοῦμενο καὶ προσδοκώμενο· δὲν περιμένει πλέον κάτι περισσότερο ἀπὸ τὴ ζωὴ του, ἀφοῦ ὅ,τι ποθοῦσε τὸ ἀπύλαυσε.

Μιὰ μεγάλη συνάντησις ἐπιθυμεῖ καὶ κάθε ἄνθρωπος νὰ συντελεστεῖ στὴν ζωὴ του, πολλὰ φορὲς ἀνεπίγνωστα. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ προσπαθεῖ καὶ μετὰ κόπο ἐπιδιώκει πολλοὺς καὶ διαφόρους στόχους, μέχρις ὅτου πραγματοποιηθεῖ ἡ μεγάλη αὐτὴ συνάντησις, ἡ συνάντησις δηλαδή τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Δημιουργό του, μετὰ τὸν Θεό του. Τότε αἰσθάνεται ὁ ἀναζητῶν ἄνθρωπος τὴν ὑπαρξὴ του νὰ γεμίσει ἀπὸ τὴν Παρουσία τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ χρειάζεται τίποτα πλέον ἀπὸ τὰ γήινα. Τότε ἡσυχάζει καὶ ἡρεμεῖ. Τότε αἰσθάνεται πεπληρωμένη καὶ εὐτυχισμένη τὴν ὑπαρξὴ του.

Ἡ μεγάλη συνάντησις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Θεὸ συντελεῖται σὲ ἄλλους ἀνθρώπους σταδιακῶς καὶ σὲ

ἄλλους αἰφνιδιαστικά. Μετὰ ὅποιον τρόπο, ὅμως, καὶ ἂν πραγματοποιηθεῖ, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ ἴδιο· ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ὅτι εὐρήκε τὸν προορισμὸ τῆς ζωῆς του, ὅτι εὐρήκε τὸν πολῦτιμο θησαυρό, γιὰ τὸν ὁποῖο συχνὰ ἔψαχνε σὲ λάθος μέρη.

Ἀπὸ τὶς πολλὰς συναντήσεις τοῦ Κυρίου ποὺ ἀναγράφονται στὴν Ἁγία Γραφή μποροῦμε νὰ διακρίνουμε κάποια χαρακτηριστικά, τὰ ὁποῖα, χωρὶς νὰ ἐπαναλαμβάνονται σὲ ὅλες, ἀποτελοῦν πτυχὲς τῆς φανερώσεως τοῦ Κυρίου μας στοὺς ἀνθρώπους. Στὴ Δαμασκὸ ἡ συνάντησις μετὰ τὸν διώκτη Σαοῦλ ἦταν αἰφνιδιαστικὴ καὶ ἀνατρεπτικὴ: «ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ» (Πράξ. 9: 3). Τὸ ἴδιο καὶ στὸν Ζακχαῖο: «Ζακχαῖε, σπεύσας κατέβηθι... Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπέδεδεξατο αὐτὸν καίρων» (Λουκ. 19: 5-6). Στὸν προφήτη Ἡλία ὁ Κύριος ἐμφανίζεται μετὰ γαλήνη καὶ ἡρεμία ὡς «φωνὴ αὐῶν λεπτῆς», καὶ μένει ἔκπληκτος ὁ προφήτης, ὁ ὁποῖος περιέμενε τὸν Θεὸ στὸ «πνεῦμα (=ἄνεμος) μέγα κραταιὸν διαλύον ὄρη καὶ συντριβὸν πέτρας» στὸν σεισμό («μετὰ τὸ πνεῦμα συσσεισμός») καὶ στὸ πῦρ («μετὰ τὸν συσσεισμὸν πῦρ, οὐκ ἐν τῷ πυρὶ Κύριος») (Γ' Βασ. 19: 11-13). Στὸν Πέτρο, μετὰ τὴν ἄρνησίν του, ἡ συνάντησις γίνεται γεμάτη ἀγάπη καὶ ἔλεγχος: «στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου» (Λουκ. 22: 61). Στοὺς δύο μαθητὲς στὴν πορεία πρὸς τὴν Ἐμμαοῦς, ὑπῆρξε πλήρης ἀγάπης καὶ θείου ἔρωτος: «οὐκ ἠ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;» (Λουκ. 24: 32). Πάντοτε, ὅμως, ἡ συνάντησις αὐτὴ γίνεται ἐν ἐλευθερίᾳ ἐκ μέρους μας καὶ μετὰ διακριτικότητας ἐκ μέρους Του: «ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω ...» (Ἀποκ. 3: 20).

Ἡ ἐορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς θέτει καὶ σὲ μᾶς τὸ ἐρώτημα: «Ἐχομε συναντήσει τὸν Κύριο; ἄλλαξε ἡ ζωὴ μας ἀπὸ αὐτὴ τὴ συνάντησις;».

Σημ. Ἐπειδὴ ἡ Ὑπαπαντὴ ἦταν παραδοσιακὰ καὶ ἐορτὴ γιὰ τὶς μπτέρες, γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ στὸ ἀνά χεῖρας τεύχος δημοσιεύονται κείμενα γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν τέκνων καὶ γιὰ τὸν παραθεωρημένο ρόλο τοῦ πατέρα κατὰ τὴ διαπαιδαγώγησι αὐτῶν.

Μιὰ μεγάλη συνάντησις ἐπιθυμεῖ καὶ κάθε ἄνθρωπος νὰ συντελεστεῖ στὴν ζωὴ του, πολλὰ φορὲς ἀνεπίγνωστα. Τὴ συνάντησις του μετὰ τὸν Δημιουργό του.

Ἡ κρίση τῆς ἔλλειψης τοῦ πατέρα στὴ Δύση

Στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες ὑπάρχουν 18 ἑκατομμύρια παιδιά ποὺ ζοῦν χωρὶς πατέρα στὸ σπίτι. Σὲ ὁλόκληρη τὴν Αὐστραλία, χιλιάδες πατέρες ἀδυνατοῦν νὰ ἐπανασυνδεθοῦν μὲ τὰ παιδιά τους καὶ τοὺς λένε στὶς συνεδρίες διαμεσολάβησης ἢ οἱ δικηγόροι διαζυγίων ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐλπίδα γιὰ ὁλονύκτια ἐπαφὴ μὲ τὰ παιδιά τους.

Ὅρισμένοι ἄνθρωποι μπορεῖ νὰ ὑποθέσουν ὅτι τὰ ἀγόρια ποὺ μεγαλώνουν χωρὶς πατέρα θὰ συμπεριφέρονται καλύτερα στὶς γυναῖκες. Στὴν πραγματικότητα, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ἀνδρῶν δραστῶν ἐνδοοικογενειακῆς βίας εἶναι προϊόντα αὐτοῦ ποὺ κάποτε ἀποκαλοῦσαν «διαλυμένο σπίτι». Τοὺς ἀρνήθηκαν ὅποιαδήποτε οὐσιαστικὴ σχέση μὲ τοὺς πατέρες τους καί, ὡς ἐκ τούτου, στερήθηκαν τὴν ἐμπειρία τῆς ἀνδρικῆς ιδιότητας.

Οἱ καλοὶ πατέρες διδάσκουν στὰ ἀγόρια νὰ διοχετεύουν τὰ συναισθήματά τους καὶ τὶς χαρακτηριστικὲς ἀνδρικές τους τάσεις σὲ πῶς παραγωγικὲς δραστηριότητες. Παίζουν οὐσιαστικὸ ρόλο στὸ νὰ βοηθήσουν τοὺς γιους τους νὰ μάθουν νὰ σέβονται τὴν ἐξουσία, νὰ διατηροῦν τὴν πενιθραχία, νὰ ἀναπτύσσουν αὐτοέλεγχο καὶ νὰ ἔχουν ἐνυπαίσθησι πρὸς τοὺς ἄλλους. Ὅλα αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ χαρακτῆρα διαπιστώνεται ὅτι λείπουν ἀπὸ τοὺς βίαιους νέους. Οἱ πατέρες εἶναι ἐπίσης βαθιὰ σημαντικοὶ γιὰ τὶς κόρες τους, παρέχοντάς τους μιὰ αἴσθησι σωματικῆς καὶ συναισθηματικῆς ἀσφάλειας. Τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας τῶν ΗΠΑ ἀναφέρει ὅτι οἱ κόρες τείνουν νὰ αἰσθάνονται «ἀξιαγάπτες» καὶ νὰ ἐκτιμοῦν καλύτερα τὴ δική τους θηλυκότητα, ὅταν ἔχουν πατεράδες στὴ ζωὴ τους.

Ἡ στοργὴ ποὺ χαρίζουν οἱ πατέρες στὶς κόρες τους καθιστᾷ τὶς κόρες αὐτὲς λιγότερο πιθανὸ νὰ ἀναζητήσουν τὴν προσοχὴ νεαρῶν ἀνδρῶν καὶ νὰ ἐμπλακοῦν σεξουαλικά μὲ μέλη τοῦ ἀντίθετου φύλου». «Κατὰ συνέπεια, τὰ κορίτσια ποὺ μεγαλώνουν σὲ πυρηνικὲς οἰκογένειες ἔχουν πολὺ λιγότερες πιθανότητες νὰ βιώσουν τὴν ἐφηβεία σὲ νεαρὴ ἡλικία, νὰ εἶναι σεξουαλικά ἐνεργὰ πρὶν ἀπὸ τὸν γάμο καὶ νὰ μείνουν ἔγκυες πρὶν ἀπὸ τὸν γάμο».

Σὲ ἀντίθεση μὲ ὅ,τι συχνὰ ὑποστηρίζουν τὰ κυρίαρχα μέσα ἐνημέρωσης καὶ οἱ πολιτικοί, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν περιπτώσεων σεξουαλικῆς κακοποίησης παιδιῶν συμβαίνει σὲ νοικοκυριὰ ὅπου ἀπουσιάζουν οἱ βιολογικοὶ πατέρες.

Ὁ Πάτρικ Πάρκινσον, καθηγητὴς οἰκογενειακοῦ δικαίου, ἔχει παρόμοιες ἀπόψεις, λέγοντας ὅτι τὰ παιδιά σὲ διαζευγμένες οἰκογένειες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο κακοποίησης ἢ παραμέλησης. «*Εἰδικὰ τὰ κορίτσια διατρέχουν πολὺ μεγαλύτερο κίνδυνο σεξουαλικῆς κακοποίησης ἀπὸ τὸν νέο σύντροφο τῆς μητέρας παρὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο τους τὸν πατέρα. Οἱ μονογονεϊκὲς οἰκογένειες, καὶ ἰδίως ἐκεῖνες ποὺ ἐργάζονται, γιὰ νὰ στηρίξουν τὴν οἰκογένεια, ἔχουν ἐπίσης λιγότερο χρόνο, γιὰ νὰ παρακολουθοῦν καὶ νὰ ἐπιβλέπουν τὰ παιδιά τους.*

Τὰ εὐρήματα αὐτὰ σὲ καμία περίπτωση δὲν σημαίνουν ὅτι ὅλοι οἱ θετοὶ πατέρες εἶναι ἐν δυνάμει κακοποιοί. Ὅστόσο, οἱ ἐξαίρεσεις αὐτὲς δὲν ἀκυρώνουν τὸν γενικὸ κανόνα ὅτι μόνον ἓνα μικρὸ ποσοστὸ τῆς σεξουαλικῆς

κακοποίησης παιδιῶν διαπράττεται ἀπὸ τὸν βιολογικὸ πατέρα.

Ἀλλὰ ἡ κρίση τῆς ἔλλειψης πατέρα στὶς δυτικὲς κοινωνίες μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ἀπλῶς ἓνα ἀπλό ἀτύχημα. Γιὰ παράδειγμα, ἡ νομοθεσία ποὺ στηρίζει τὶς πληρωμὲς γιὰ τὴ στήριξη τῶν παιδιῶν εἶναι ἕνας σημαντικὸς παράγοντας. Ἐπιπλέον, ἡ καθιέρωση συστημάτων διαζυγίων «χωρὶς ὑπαιτιότητα» σημαίνει ὅτι ἀκόμη καὶ μιὰ μονομερὴς ἀπόφασι γιὰ τὴ διάσπασι μιᾶς οἰκογένειας μπορεῖ νὰ εἶναι δύσκολο νὰ προσβληθεῖ, καὶ ἕνας στοργικὸς πατέρας μπορεῖ νὰ ἀποχωριστεῖ χωρὶς τὴ θέλησή του τὰ παιδιά του. Τὰ συστήματα πληρωμῆς τῆς διατροφῆς τῶν παιδιῶν τροφοδοτοῦν αὐτὸ τὸ πρόβλημα.

Ἡ διατροφή τέκνων πῆγε τὴ διαδικασία ἓνα βῆμα παραπέρα, ἐπιτρέποντας στὴ διαζευγμένη μητέρα νὰ χρησιμοποιήσει τὰ παιδιά χωρὶς πατέρα πλέον, γιὰ νὰ διεκδικήσει τὸ εἰσόδημα τοῦ συζύγου της - ἐπίσης ἀνεξάρτητα ἀπὸ ὅποιοδήποτε σφάλμα ἐκ μέρους της (ἢ ἔλλειψη σφάλματος ἐκ μέρους του) στὴν κατάρνησι τῆς συμφωνίας τοῦ γάμου». Τὰ συστήματα διατροφῆς τῶν παιδιῶν, ποὺ ἀναπτύχθηκαν στὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1980, δημιούργησαν «στρεβλὰ κίνητρα» γιὰ τοὺς φροντιστὲς νὰ σταματήσουν νὰ ἐπιτρέπουν στὰ παιδιά νὰ περνοῦν περισσότερο χρόνο μὲ τὸν ἄλλο γονεῖα, γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὶς μειώσεις τῆς διατροφῆς - ἰδιαίτερα ὅταν οἱ πληρωμὲς τῆς διατροφῆς ὑπολογίζονται μὲ βάση τὸ πόσες νύχτες περνάει ἓνα παιδί μὲ τὸν πατέρα του.

Ἄξιζε ἐπίσης νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὸ διαζύγιο εἶναι συχνὰ ὁ πρωταρχικὸς λόγος πίσω ἀπὸ τὴν αὐτοκτονία τῶν ἀνδρῶν. Ὅταν ἓνας γάμος διαλύεται, αὐτὸ εἶναι πῶς πιθανὸ νὰ ὀδηγήσει τοὺς ἀνδρες, παρὰ τὶς γυναῖκες, στὴν αὐτοκτονία.

Ἡ κατάστασι δὲν διευκολύνεται, ὅταν τὸ σύστημα οἰκογενειακοῦ δικαίου συχνὰ εὐνοεῖ τὴ γυναῖκα σὲ ἓνα διαζύγιο. Αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ ἐξηγήσει τὴν τραγικὴ μοῖρα ἐνὸς στοργικοῦ πατέρα ποὺ κρεμάστηκε, ἀφοῦ τοῦ ἀρνήθηκαν τὴν πρόσβασι στὴν κόρη του, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τὴν οικονομικὴ δυνατότητα νὰ πληρώσει διατροφή γιὰ τὸ παιδί ποὺ ἰσοδυναμοῦσε μὲ τὸ διπλάσιο τοῦ μισθοῦ του.

Ἐνα ἐπαναλαμβανόμενο θέμα σὲ περιπτώσεις διαζυγίου εἶναι ὅτι τὰ παιδιά συχνὰ προσαρμόζονται καλύτερα στὸν χωρισμό, ἂν συνεχίσουν νὰ ἔχουν ἐπαφὴ καὶ μὲ τοὺς δύο γονεῖς.

Σύμφωνα μὲ ἓνα ἀκαδημαϊκὸ ἄρθρο, τὰ παιδιά εἶναι πιθανὸ νὰ τὰ πᾶνε σημαντικὰ καλύτερα, ἂν ἔχουν ὁλονύκτια ἐπαφὴ μὲ τοὺς γονεῖς τους.

Ὁ Φάρελ ἐπικαλεῖται ἐκτεταμένους ἔρευνες γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν παιδιῶν ποὺ συνδέουν τὴ συμμετοχὴ τοῦ πατέρα μὲ σημαντικὰ συναισθηματικὰ καὶ κοινωνικὰ ὀφέλη στὰ παιδιά. Σύμφωνα μὲ τὸν ἴδιο, ἡ στέρνησι τοῦ πατέρα ἀποτελεῖ κορυφαῖο παράγοντα γιὰ τὴν αὐξησι τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν, τοῦ ἐθισμού καὶ τῶν αὐτοκτονιῶν στοὺς ἀνδρες.

Περικεκομμένο γιὰ λόγους χώρου, βλ. ὁλόκληρο: <https://theepochtimes.gr/i-krisi-tis-elleipsis-tou-patera-sti-dys/>

Εύκολοι κατήγοροι

Άγνωστη ή επιείκεια, ή συμπάθεια, ή μεγαλοκαρδία για τους αυτοχειροτόνητους εισαγγελεῖς. Η εύκολία της καταδίκης τὸ χαρακτηριστικὸ γνώρισμά τους. Μπροστά σ' ἕνα λάθος, σὲ μιὰ παρεκτροπή ήθελμημένη ή ἀθέλητη, σὲ μιὰ πτώση, ἔστω καὶ ἀπὸ συναρπαγή, ἐμφανίζονται αὐτόκλητοι χίλιοι κατήγοροι.

Βιάζονται νὰ ἀπαγγείλουν τὴν καταδικαστικὴ ἀπόφαση. Γιατί νὰ μὴ βιαστοῦν; Ἄν ὁ κατηγορούμενος προλάβει νὰ ἀπολογηθεῖ; Ἄν διαθέτει ἐλαφρυντικά; Ἄν τὸ παράπτωμα δὲν ἦταν προμελετημένο, ἀλλὰ ἐγινε ἐν θερμῷ; Ἄν μετανοήσει; Τότε αὐτοὶ χάνουν τὴν εὐκαιρία τῆς καταδίκης του. Καὶ ἡ ζωὴ τους, χωρὶς τὴν ἀπάνθρωπη σκληρότητα, δὲν ἔχει κανένα νόημα, καμιά εὐχαρίστηση. Καὶ εἶναι κακὸ νὰ φροντίζουν γιὰ τὴν τήρηση τῆς ἠθικῆς τάξεως; Τί, πρέπει νὰ ἀφήσουν ἀτιμώρητο, ἀστιγμάτιστο τὸ κακὸ, τὴν παρεκτροπή, τὴν παρανομία; Κανένας δὲν ἰσχυρίστηκε κάτι τέτοιο. Κάνουμε λόγο γιὰ τοὺς εύκολους, τοὺς αὐτόκλητους, τοὺς σκληροὺς καὶ χωρὶς οἶκτο καὶ συμπάθεια κατήγορους. Γιὰ ἐκείνους πού, στὸ κάτω-κάτω, δὲν ἔχουν κάποια ἀρμοδιότητα.

Αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο τους λάθος. Φυτρώνουν ἐκεῖ πού δὲν τοὺς σπέρνουν. Πηγαίνουν γυρεύοντας, γιὰ νὰ ἀνακαλύψουν παραβάσεις. Δὲν εἶναι οὔτε γονεῖς οὔτε ἀδελφοὶ οὔτε ὑπεύθυνοι παράγοντες μὲ κοινωνικὴ ἀρμοδιότητα. Τί εἶναι; Εὐκολοὶ κατήγοροι. Καὶ τὸ δεύτερο λάθος τους εἶναι ἡ προχειρότητα μὲ τὴν ὁποία κρίνουν, ἐπικρίνουν, κατακρίνουν, καταδικάζουν. Δὲν ἀναζητοῦν οὔτε ἀναγνωρίζουν ἐλαφρυντικά. Ἡ κρίση τους βιαστικὴ καὶ ἐπιπόλαιη. Κρίνουν ὄχι τὴν «δικαίαν», ἀλλὰ τὴν «κατ' ὄψιν κρίσιν». Τί γίνεται στὸ βάθος τῆς ψυχῆς τοῦ ἄλλου δὲν τὸ ἐξετάζουν οὔτε τοὺς ἐνδιαφέρει. Τί ὑπάρχει μέσα στὴν καρδιά του δὲν τὸ σκέπτονται κἄν. Ἄν παλεύει μὲ τὸν ἑαυτὸ του δὲν τοὺς ἀπασχολεῖ. Αὐτοὶ «νόμον ἔχουν» καὶ «κατὰ τὸν νόμον αὐτῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν».

Οἱ τύποι αὐτοί, καὶ ὅταν δὲν εἶναι, γίνονται νευρωτικοί. Καὶ ἂν δὲν προσέξουν, νὰ ξεπεράσουν τὴν ἀδυναμία τους, καταντοῦν δυστυχεῖς. Στεροῦν ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τους, ἀπὸ τὴν ψυχὴ τους, τὸ ὄξυγόνο τῆς ἀγάπης. Τὴν καταδικάζουν σὲ ἀσφυξία. Ὑποφέρουν φυλακισμένοι στὸ στενόκαρδο ἐγὼ τους. Οἱ μῦγες πού ἀρέσκονται νὰ κάθονται διαρκῶς στὶς πληγές. Ἡ λύση ή λυτρωτικὴ πρῶτα-πρῶτα γιὰ τοὺς ἴδιους: Νὰ δοῦν μὲ συμπάθεια καὶ κατανόηση τοὺς ἄλλους.

Νὰ καταλάβουν ὅτι δὲν εἶναι ποτὲ εύκολη ή κρίση τοῦ ἄλλου. Ὁ καθένας εἶναι ἕνας ὀλόκληρος ἀνεξερεύνητος κόσμος. Καὶ ἂν ή ἀκριβὴς κρίση εἶναι δύσκολη, ή ἐπικρίση καὶ ή κατάκριση εἶναι τελείως ἀπαράδεκτες.

Ἐδῶ προβάλλει μιὰ φαινομενικὴ αἰτιολογημένη πρόφαση ή δικαιολογία: Μὰ ἐγὼ δὲν κρίνω μὲ τὴ φαντασία μου. Οὔτε μιλάω γιὰ ἀνύπαρκτες παραβάσεις. Δὲν ἔχω καμιά ἀμφιβολία, ἀφοῦ εἶμαι αὐτόπτης μάρτυρας τοῦ παραπτώματος. Καὶ ὅμως, ὅποιος μιλάει μὲ τόση βεβαιότητα δὲν γνώρισε οὔτε θὰ γνωρίσει ποτὲ τὸ βάθος τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς μὲ

τὶς πτώσεις καὶ ἀναστάσεις της, μὲ τὶς μικρότητες καὶ τὸ μεγαλεῖο της. Ἄλλωστε, δὲν εἶναι εύκολο νὰ σταθμίσει ὁ ὁποιοσδήποτε τὸ βάρος τῆς ἐνοχῆς.

Στὴν ἴδια φαινομενικὰ πτώση μπορεῖ νὰ ὑπάρχει τεράστιο βάρος ἐνοχῆς ή μηδαμινό. Μπορεῖ νὰ ἐγινε ἐν ψυχρῷ ή ἐν θερμῷ, ἐν γνώσει καὶ μὲ ὑπολογισμό ή ἐκ συναρπαγῆς. Μπορεῖ νὰ ὑπάρχει πεισματικὴ ἐμμονὴ στὴν ἁμαρτία, ὅπως μπορεῖ νὰ μεσολάβησε ἄμεση μετάνοια καὶ εἰλικρινὴς συντριβή. Ὅλα ὅμως αὐτὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ διακριθῶσιν; Νὰ γιατί πρέπει νὰ

Ὁ φιλεύσπλαχνος καὶ «ετάζων καρδίας καὶ νεφροῦς» Κύριος, πού γνωρίζει ἐπακριβῶς τὰ κρυφὰ βάθη τῆς καρδιᾶς τοῦ ἀνθρώπου, δικαίωσε τὸν ἁμαρτωλὸ τελῶνη καὶ καταδίκασε τὸν «δίκαιο» Φαρισαῖο.

εἶναι κανεὶς πολὺ ἐπιφυλακτικὸς. Ἀκόμα, μπορεῖ νὰ ὑπάρχει ἐπιφάνεια χωρὶς βάθος. Ὅπως μπορεῖ νὰ ὑπάρχει βάθος χωρὶς ἐπιφάνεια. Μιὰ παράβαση σοβαρὴ πού ἐγινε ὅμως ἐκ συναρπαγῆς, δὲν σημαίνει ὅτι ἔχει καὶ τὸ ἀνάλογο ἐσωτερικὸ ὑπόβαθρο. Ἀντίθετα, μιὰ ἁμαρτία πού θεωρεῖται μικρὴ καὶ συνηθισμένη μπορεῖ νὰ κρύβει μεγάλο βάθος ὑποκρισίας καὶ ἐνοχῆς. Ποιὸς μὲ τὴν ἐπιφανειακὴ κρίση θὰ μπορούσε νὰ σταθμίσει ἐπακριβῶς τὴν ἐνοχὴ τοῦ «ἐνάρετου» Φαρισαίου καὶ τὸ πνευματικὸ μεγαλεῖο τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ ταπεινοῦ τελῶνη; Πόσο ἔξω θὰ ἔπεφτε; Ὁ φιλεύσπλαχνος καὶ «ετάζων καρδίας καὶ νεφροῦς» Κύριος, πού γνωρίζει ἐπακριβῶς τὰ κρυφὰ βάθη τῆς καρδιᾶς τοῦ ἀνθρώπου, δικαίωσε τὸν ἁμαρτωλὸ τελῶνη καὶ καταδίκασε τὸν «δίκαιο» Φαρισαῖο. Ἐμεῖς, ἀλήθεια, ποιὸν θὰ δικαιοῦναμε καὶ ποιὸν θὰ καταδικάζαμε;

«Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσήυχετο· ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι.

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
ΙΣΤ΄ ΛΟΥΚΑ (ΤΕΛΩΝΟΥ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ)
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. ιη΄ 10-14
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ρωμ. ν΄ 28-39

Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδέ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι, ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ λέγων· ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ. Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.»

ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑ

«Ὁ Τελώνης μακρόθεν ἑστὼς... ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ λέγων· ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ.»

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΜΑΣ, σὴν περίφημη παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, μὲ λίγες λέξεις ζωγραφίζει τὸν γνήσιο τύπο τοῦ ταπεινοῦ, στὸ πρόσωπο τοῦ τελώνου. Μὲ τὸ ἦθος του καὶ τὸν λόγο του ὁ τελώνης ἐκδηλώνει τὴ βαθιὰ συναίσθησιν τῆς ἁμαρτωλότητός του. Αὐτὴ ἡ ἀγία συναίσθησιν τὸν ὀδηγεῖ σὴν ἀληθινὴ μετάνοια. Στὴ σύντομν καὶ ταπεινὴ προσευχὴ του, βλέπουμε τὸν πόθο τῆς ἁμαρτωλῆς του ψυχῆς νὰ βρεῖ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

«*Θεέ μου, σπλαγχνίσου με τὸν ἁμαρτωλὸ καὶ ἐλέησέ με*», κράζει μὲ ὄλην τὴν καρδίαν.

«*Ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς...*»

Στάθηκε σὲ μεγάλη ἀπόστασιν, μακριὰ ἀπ' τὸ θυσιαστήριον τοῦ Ναοῦ. Συναισθανόταν τὴν ἀναξιότητά του, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔδινε στὸν ἑαυτό του τὸ δικαίωμα νὰ πλησιάσῃ στὸν ἱερό ἐκεῖνο τόπον, ποὺ οἱ ἱερεῖς πρόσφεραν τὶς θυσίαι πρὸς τὸν Θεό. Ἐζῆσε τόσα χρόνια μέσα στὶς ἁμαρτίαι καὶ ἀδικίας. Πῶς, λοιπόν, τώρα ὁ ἄδικος νὰ τολμήσῃ νὰ πλησιάσῃ τὸν δίκαιον Θεό; Πῶς ὁ ἀκάθαρτος νὰ σταθεῖ κοντὰ στὸ θυσιαστήριόν Του; Πῶς ὁ ἁμαρτωλὸς νὰ προσεγγίσῃ τὸν ἀναμάρτητον καὶ ἅγιον Θεό;

Ἐνα ἄλλο στοιχεῖο τῆς μεγάλης ταπεινώσεώς του εἶναι ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου του: «*Οὐκ ἤθελεν οὐδέ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι*», συμπληρώνει ὁ Κύριος. Δὲν τολμοῦσε οὐτε νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια του στὸν οὐρανόν. Κρατοῦσε τὸ βλέμμα του καρφωμένο στὴ γῆ. Συναισθάνεται ὅτι εἶναι γι' αὐτὸν ἀναίδεια νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια του πρὸς τὸν οὐρανόν. Γιατὶ στὸν οὐρανόν εἶναι ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἡ ἀγία συναίσθησιν εἶναι ἡ μεγάλη δωρεὰ ποὺ χαρίζει ἡ ταπεινώσιν στὸν ἄνθρωπον. Ἡ βαθιὰ συναίσθησιν τῆς ἁμαρτωλότητός μας. Ἡ ἀληθινὴ γνῶσις τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Ὅμως ὁ τελώνης, ὄχι μόνον δὲν ἤθελε τὰ μάτια νὰ σηκώσῃ πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ καὶ «*ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ*». Κτυποῦσε μὲ τὰ χέρια του τὸ στῆθος του, λέγοντας τὴν προσευχὴν του. Ἀλλὰ γιὰ ποῖο λόγο ἔκανε αὐθόρμητα τὴν πράξιν αὐτὴν τῆς συντριβῆς; Γιὰ νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἀγανάκτησίν του ἐναντίον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἑαυτοῦ του.

Ὅλα αὐτά, λοιπόν, τὰ στοιχεῖα -ποὺ στάθηκε μακριὰ ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον ὁ τελώνης, ποὺ δὲν ἤθελε οὐτε τὰ μάτια του νὰ σηκώσῃ στὸν οὐρανόν καὶ ὅτι κτυποῦσε τὸ στῆθος του- δείχνουν τὸ βάθος τῆς ταπεινώσεώς του.

«*Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ*».

Τὰ λόγια αὐτὰ τῆς προσευχῆς τοῦ τελώνου ἐκφράζουν τὴ βαθιὰ του ταπείνωσιν, ἀλλὰ φανερόνουν καὶ τὴ θερμὴν μετάνοια. Ἡ ἐνθύμψισ τῶν ἁμαρτιῶν του, ἡ συναίσθησιν ὅτι ἔζησε σὰν ἕνας ἀποστάτης καὶ ἀχάριστος καὶ ἄδικος μπροστὰ στὸν Θεό, τοῦ δημιουργεῖ τὴ μεγάλην συντριβήν. Δὲν μπορεῖ νὰ κάνει μεγάλα προσευχῆς. Περιορίζεται μόνον νὰ πεῖ: «*Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ*!»

Εἶναι πολὺ γνωστὸς οἱ λέξεις αὐτῆς τῆς προσευχῆς. Τὸ «*Κύριε ἐλέησον*», εἶναι ἡ πιὸ σύντομν προσευχὴ ποὺ τὴν ἀκοῦμε καὶ τὴ λέμε συχνὰ σὴν Ἐκκλησίαν μας. Ἀλλὰ προφέρουμε αὐτὴ τὴν προσευχὴν μὲ τὸν πόθο καὶ τὴ μετάνοια ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ τελώνη; Γιὰ νὰ γίνῃ αὐτό, χρειάζεται νὰ συναισθανθεῖ καὶ νὰ πιστέψῃ ὁ καθένας μας ὅτι εἶναι πράγματι ἁμαρτωλός. Ὁ τελώνης συναισθάνεται, πιστεύει καὶ ὁμολογεῖ μὲ τρόπο συγκλονιστικόν ὅτι εἶναι ἁμαρτωλός. Καὶ ὄχι ἀπλῶς ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἁμαρτωλοὺς, ἀλλὰ ὅτι εἶναι «*ὁ ἁμαρτωλός*». Ὁ «*πρῶτος ἁμαρτωλός*», ὅπως καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει τὸν ἑαυτό του.

Ἄς μὴν πεῖ, λοιπόν, κανεὶς ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι ἁμαρτωλός, γιατί δὲν σκότωσα καὶ γιατί δὲν ἀτίμασα καὶ γιατί δὲν ἔκλεψα. «*Εὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν*» (Α΄ Ἰωάν. α΄ 8). Αὐτὴ τὴ μετάνοια ζοῦσε καὶ κήρυττε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅταν ἔγραφε: «*Ἄς προσφέρουμε, ἀδελφοί, στοὺς ἑαυτοὺς μας τὴ μετάνοια σὰν φάρμακον γιὰ τὴ σωτηρίαν μας. Ἄς δεχθοῦμε τὸ φάρμακον, ποὺ ἐξαλείφει τὰ πταίσματά μας. Μετάνοια δὲν εἶναι αὐτὴ ποὺ διακηρύσσεται μὲ τὰ λόγια, ἀλλ' ἐκείνη ποὺ βεβαιώνεται μὲ τὰ ἔργα.*

Μετάνοια ποὺ προέρχεται ἀπὸ αὐτὴ τὴν καρδίαν μας καὶ ἐξαλείφει τὸν ρύπον τῆς ἀσεβείας...».

«Εἶπε δὲ ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Καὶ διέλεν αὐτοὺς τὸν βίον. Καὶ μετ' οὐ πολλὰς

ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπιμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγρούς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἔλθων εἶπε· πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι! Ἄναστās πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσον με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. Καὶ ἀναστās ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου. Εἶπε δὲ ὁ πατήρ πρὸς

ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ ΙΖ' ΛΟΥΚΑ (ΑΣΩΤΟΥ)

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. ιε' 11-32

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α' Κορ. στ' 12-20

τούς δούλους αὐτοῦ· ἐξενέγκατε τὴν στολήν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν

σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε καὶ ἀπολωλώς ἦν καὶ εὐρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν, καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο τί εἶη ταῦτα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὁργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρὶ· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἓνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος, ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλώς ἦν καὶ εὐρέθη».

ΟΙ ΚΑΡΠΟΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

«Ἐξενέγκατε τὴν στολήν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν».

ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΗ εἶναι ἡ σημερινὴ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου. Ὁ νέος αὐτὸς θέλησε νὰ ζήσει τὴ ζωὴ του μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρικὴ προστασία. Ποθοῦσε τὴ λευτεριά του. Ὅμως ἀγνοοῦσε τί τὸν περιμένε στὴν ξένη χώρα, ὅπου πῆγε νὰ γλεντήσῃ. Ἐκεῖ δὲν ἐνιωθε τὴς πατρικῆς δεσμεύσεις. Ὅμως αὐτὴ ἡ ἀδέσμευτη ζωὴ τὸν ἔκανε νὰ εἶναι ὁ χειρότερος δούλος. Δούλος στὰ φοβερὰ πάθη του. Ρούφηξε ἀπληστα τὴς σαρκικῆς ἡδονῆς καὶ ἀπολαύσεις. Καὶ κατάντησε στὸ τέλος χοιροβοσκός, κουρελιάρης καὶ πεινασμένος.

Ἀλλὰ ἐκεῖ στὴν ἐρημιὰ καὶ τὴν ἀπόγνωση, βυθίζεται σὲ σκέψεις. Νοερὰ γυρνάει στὸ πατρικὸ του σπίτι. Ἐκεῖ ὑπάρχει τόση εὐλογία... Ἐκεῖ τὸν περιμένει μιὰ ζεστὴ ἀγκαλιὰ καὶ μιὰ πατρικὴ καρδιά. Ἀνακαλύπτει ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Πατέρα του, ποῦ τὴν εἶχε πληγώσει, εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε νὰ τὸν συγχωρήσει. Χύνει δάκρυα καυτὰ. Μετανιώνει μὲ ὅλη τὴν καρδιά... Συναισθάνεται τὸ βάρος τῆς ἐνοχῆς του. Ἄχ! Πόσο θέλει νὰ γυρίσει πίσω... Σηκώνει τὰ μάτια του ψηλά. Καὶ παίρνει τὴ μεγάλη ἀπόφαση...

«Ἄναστās πορεύσομαι πρὸς τὸν Πατέρα μου», λέει μὲ δυνατὴ φωνή. Σηκώνεται ἀμέσως καὶ ξεκινάει... Νὰ τὸ πρῶτο βῆμα τῆς μετανοίας του. Ἡ ἀπόφαση τῆς ἐπιστροφῆς. Κάθε ἐπιστροφή δίνει ξεκούραση καὶ χαρὰ. Ὅταν μάλιστα ἐπιστρέφει κανεὶς στὸ ἀγαπημένο σπίτι τοῦ Πατέρα. Κάθε ἐπιστροφή ἀναπαύει τὸν ταξιδιῶτη, ἰδιαίτερα ὅταν ἔχουν προηγηθεῖ ταλαιπωρίες καὶ δυσκολίες. Ἡ ἐπιστροφή τοῦ ἀσώτου στὴ σπλαχνικὴ καὶ γεμάτη ἀγάπη πατρικὴ ἀγκαλιὰ, εἶναι πραγματικὰ λυτρωτικὴ. Ἡ θλιβερή, ἀλλὰ καὶ ἥρωικὴ μορφή τοῦ ἀσώτου εἶναι παράδειγμα φωτεινὸ γιὰ ὅλους μας. Εἶναι πράξη γενναία ἢ ἀπόφαση τῆς ἐπιστροφῆς.

«Ἄναστās πορεύσομαι...» Τὸ εἶπε καὶ τὸ ἔκανε ὁ ἄσωτος. Μαζὶ μὲ τὴν ἀπόφασή του μελετᾷ καὶ σχεδιάζει τὴν ἐξομολόγησιν ποῦ θὰ κάνει στὸν Πατέρα του. Ἡ εἰλικρινὴς μετάνοιά του τὸν συντρίβει. Γι' αὐτὸ θέλει νὰ κάνει μιὰ ὁμολογία ἥρωικὴ, χωρὶς μισόλογα. «Πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου». Τὸ μεγάλο βάρος τῆς ἁμαρτίας

τὸν σπρώχνει νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἁμαρτωλότητά του μὲ πόνο καὶ συντριβή.

Ὁ ἄσωτος, λοιπόν, πονάει καὶ συντρίβεται, ὄχι μόνο γιὰ τὴν κατάντησιν ἑνὸς ἀθλίου χοιροβοσκός. Ὅχι μόνο γιὰ τὴν ἐξουτελίστηκε τόσο πολὺ, ἀλλὰ γιὰ τὴν περιφρόνησιν τὴν ἀγάπην τοῦ Πατέρα. Ἀπόδειξη τρανὴ γιὰ τὴν συντριβὴν τοῦ εἶναι καὶ τὰ ἐπόμενα λόγια του: «Οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου». Ἐφ' ὅσον μὲ τὴν ἀποστασίαν του πρόσβαλε τὸν Πατέρα του, ὁμολογεῖ τὴν ἀναξιοτήτά του. Δὲν τοῦ πρέπει νὰ εἶναι παιδί του μὲ κληρονομικὰ δικαιώματα. Γι' αὐτὸ προσθέτει: «Ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου». Δέξου με, Πατέρα, σὰν ἓνα μισθωτὸ ὑπηρετῆ σου. Γνωρίζουμε ἀπὸ τὴν παραβολὴν ὅτι ὁ Πατέρας τοῦ ἀσώτου τὸν δέχθηκε μὲ πολλὴ ἐγκαρδιότητα. Προτοῦ ἀκόμη ὁ ἄσωτος προλάβει νὰ πεῖ λέξη μετανοίας, τὸν φίλησε μὲ ἀγάπην καὶ τὸν συχώρησε. Ὅμως ὁ ἄσωτος ἐξομολογεῖται μὲ εἰλικρινῆ μετάνοια καὶ ὁμολογεῖ τὴν ἀναξιοτήτά του.

Τρία εἶναι τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἀληθινὴ μετάνοια, γράφει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος: Στὴν καρδιά ἢ συντριβή. Στὸ στόμα ἢ ἐξομολόγησιν. Στὴ ζωὴ ἢ διόρθωσιν. Θὰ μπορούσε ὁ ἄσωτος νὰ βρεῖ προφάσεις, γιὰ ν' ἀποφύγει τὴν ταπεινώσιν. Ἀλλὰ δὲν τὸ κάνει. Καὶ ὁ σπλαχνικὸς Πατέρας τοῦ δίνει ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν του. Καὶ λέει στοὺς δούλους του νὰ φέρουν ὄχι ἀπλῶς μιὰ καθαρὴν στολήν, ἀλλὰ «τὴν στολήν τὴν πρώτην». Ἐδῶ βλέπουμε, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν συχώρησιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τοῦ κάθε ἀσώτου ποῦ μετανοεῖ, στὴν ἐνδοξὴ θέσιν τοῦ υἱοῦ. Ὅλα αὐτὰ εἶναι καρποὶ τῆς ἀληθινῆς μετανοίας, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ συμμετοχὴ στὸ θεῖο Δεῖπνο: «Καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν».

«Καιρὸς μετανοίας», εἶναι ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου. Εὐκαιρία γιὰ μελέτη, αὐτοκριτικὴ, κατάνυξιν, συντριβὴν καὶ ἀληθινὴν μετάνοια. Εἶναι τὸ Τριῶδιον, γιὰ κάθε ὀρθόδοξο Χριστιανό, ἓνα ἀνηφορικὸ μονοπάτι γιὰ μιὰ λυτρωτικὴ πορεία καὶ ἐπιστροφή πρὸς τὸν Πατέρα. Ὁ στοργικὸς καὶ πανάγαθος Πατέρας μᾶς περιμένει...

Κοινωνία χωρίς παιδιά;

«Τί είναι τὸ “κίνημα χωρίς παιδιά”; Γιατί τὰ ζευγάρια ἀποκοῦν ζῶα, ἀλλὰ ὄχι παιδιά;»

Τὸ «κίνημα χωρίς παιδιά» ξεκίνησε ἀπὸ φεμινιστικές ὁργανώσεις στὴ δεκαετία τοῦ 1970. Σήμερα ἔχει ἐπεκταθεῖ σχεδὸν σὲ ὁλόκληρο τὸν πλανήτη. Εἶναι ἡ ἀντίληψη κάποιων ζευγαριῶν νὰ μὴν ἀποκοῦν ἐκ πεποιθήσεως τέκνα¹. Σήμερα βλέπουμε νὰ δημιουργοῦνται χώροι στοὺς ὁποίους οἱ ἐπισκέπτες δὲν θὰ «ἐνοχλοῦνται» ἀπὸ τὴν παρουσία καὶ τὶς φωνές τῶν παιδιῶν, ἀλλὰ οἱ ἴδιοι χώροι εἶναι «φιλικὸι πρὸς τὰ κατοικίδια». Τὸ γεγονός φανερώνει τὴν ὁλοένα καὶ μεγαλύτερη ἐχθρότητα μέρους τῆς κοινωνίας πρὸς τὴν ὕπαρξη τῶν παιδιῶν. Τὸ περιοδικό μας καὶ πρὸ ἔτους περίπου εἶχε ἀσχοληθεῖ μὲ τὸ θέμα τῆς κοινωνίας χωρίς παιδιά, ἀναδημοσιεύοντας ἕνα κείμενο ἀπὸ τὴν ἰστοσελίδα «Μαμά, μπαμπάς, παιδιά» (βλ. Δεκ. 2024, σ. 130), ὅπου ἀνελύοντο αἷτια καὶ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα ὀδηγοῦν τὰ σύγχρονα ζευγάρια νὰ ἐπιλέγουν τὴν ἀτεκνία, καὶ παραπέμπουμε τὸν ἐνδιαφερόμενο ἀναγνώστη μας στὴ μελέτη του.

Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ὑφίσταται καὶ στὴ χώρα μας καὶ ξεκίνησε μὲ τὴ «μόδα» τῶν λεγομένων «ἐλευθέρων συμβιώσεων», δηλαδὴ νὰ μένουν στὸ ἴδιο σπίτι δύο νέοι, χωρίς νὰ ἔχουν κάνει Γάμο καὶ φυσικὰ χωρίς νὰ τεκνογονοῦν. Οἱ συμβιώσεις αὐτές συνήθως εἶναι πολυχρόνιες. Ἡ μακροχρόνια αὐτὴ «ἐλεύθερη συμβίωση» θεωροῦν ὅτι τοὺς προσδίδει ὅλα τὰ πλεονεκτήματα μιᾶς συντροφικῆς σχέσεως, χωρίς τὰ μειονεκτήματα τῆς ἀναλήψεως τῶν εὐθυνῶν γιὰ τεκνοποιία καὶ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν. Τὸ σύνθημα τῆς ἐποχῆς μας εἶναι τὸ «νὰ περνᾶμε καλά».

Ἡ ἀντίληψη αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀποφυγὴ τῶν εὐθυνῶν καὶ τῶν σκοτούρων μιᾶς πραγματικῆς οἰκογένειας μὲ γονεῖς, συγγενεῖς καὶ παιδιά. Φανερώνει μιὰ **εὐθυνοφοβία** καὶ μιὰ ἀποφυγὴ τῆς ἀναλήψεως τῶν ὑποχρεώσεων ἑνὸς γονιοῦ· ζοῦμε παραμένοντες «ἐνήλικα παιδιά», δηλαδὴ χωρίς νὰ ἀναλαμβάνουμε τὶς ὑποχρεώσεις τῶν ἐνηλίκων. Αὐτὴ ἡ νοοτροπία ξεπηδᾷ ἀπὸ τὴν κακὴ διαπαιδαγώγησι αὐτῶν τῶν νέων ἀπὸ τοὺς δικούς τους γονεῖς. Δὲν τοὺς ἔμαθαν ὅτι ἡ ζωὴ δὲν εἶναι μόνον ἡ ἀπόλαυση καὶ ἡ ἡδονή, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνάληψη εὐθύνων καὶ ἡ προσφορά σὲ ἄλλους πέραν τοῦ ἑαυτοῦ μας. Αὐτὴ ἡ προσφορά πάντοτε εἶναι κοπιαστικὴ καὶ θυσιαστικὴ, ἀλλὰ μόνον ἔτσι βγαίνουμε ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ τὴν ἱκανοποίηση τοῦ ἐγὼ μας, καὶ αὐτὴ μᾶς προσφέρει ἄλλου εἶδους «ἀνταμοιβές».

Ἡ μορφή τῆς παραδοσιακῆς οἰκογένειας ἔχει δεχθεῖ πλήγματα ἐδῶ καὶ πολλὲς δεκαετίες. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς λεγομένης «σεξουαλικῆς ἐπανάστασεως», στὶς ἀρχές τοῦ 1960, ὅπου γιὰ πρώτη φορὰ στὶς δυτικὲς κοινωνίες ἀνεξαρτοποιήθηκε ἡ σεξουαλικότητα ἀπὸ τὸν Γάμο καὶ τὴν οἰκογένεια, ὡς μιὰ αὐτονομημένη δραστηριότητα τοῦ ἀτόμου, ἡ οἰκογένεια δέχεται τὴ μὴν τῶν ἐπικριτῶν της, ὅτι δὴθεν περιορίζει τὴν εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι, διαλυμένες οἰκογένειες ἀνατρέφουν παιδιά τὰ ὁποῖα δυσκολεύονται νὰ «ἐνηλικιωθοῦν», δηλαδὴ νὰ ἀναλάβουν εὐθύνες καὶ

νὰ ἐνταχθοῦν σὲ σχήματα καὶ ρόλους, καὶ παραμένουν «ἐνήλικα παιδιά», μὲ τὴν ἀνεμελιά καὶ τὴν ἀνευθυνότητα ποὺ διακρίνει τὰ παιδιά.

Θεωροῦμε ὅτι ἡ ψυχολογικὴ αὐτὴ ἔρμηνεία ἐξηγεῖ βαθύτερα τὸ φαινόμενο τῆς ἀποφυγῆς τῆς τεκνογονίας, πέραν βεβαίως καὶ τῶν ἄλλων ἐξωτερικῶν ἐμποδίων, ὅπως τοῦ οἰκονομικοῦ παράγοντος, ποὺ καὶ αὐτὰ ἐπηρεάζουν σὲ μεγάλο βαθμὸ τὴν ἀπόφαση τῶν ζευγαριῶν γιὰ ἀπόκτηση τέκνων.

Ἐπὶ πλέον, τὸ ἐπιχείρημα ἀπὸ τὸ «κίνημα χωρίς παιδιά» ὅτι ὁ πλανήτης μας εἶναι πλέον ἀσφυκτικὰ γεμάτος ἀπὸ ἀνθρώπινα ὄντα, καὶ θὰ πρέπει, ἐὰν ἀγαπᾶμε τὸν πλανήτη μας, νὰ σταματήσουμε νὰ τεκνοποιοῦμε. Αὐτὴ ἡ ἰδεολογία ὀδηγεῖ χιλιάδες νέους στὸν δυτικὸ κόσμον νὰ καταφεύγουν στὴν ἰατρικὴ στείρωση(!), γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ πρόβλημα τοῦ ὑπερπληθυσμοῦ τοῦ πλανήτη μας². Ἀποτέλεσμα ὄλων αὐτῶν τῶν ἀντιλήψεων εἶναι νὰ βλέπουμε ὁλοένα καὶ συχνότερα ζευγάρια μὲ πολλὰ κατοικίδια, ἀλλὰ χωρίς παιδιά. Καὶ ὁ πλέον ἀνυποψίαστος ἄνθρωπος καταλαβαίνει ὅτι αὐτὴ ἡ ἐπιλογή λειτουργεῖ ὡς ὑποκατάστατο τῆς γονεϊκῆς ἀγάπης πρὸς τὰ ἀνύπαρκτα παιδιά.

Ἕνας ἀμερικανὸς ψυχοθεραπευτῆς ὑποστηρίζει ὅτι ὁ πραγματικὸς σκοπὸς τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, **γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ καταστοῦν ἐνήλικοι**, εἶναι νὰ κάνουν παιδιά καὶ ἐγγόνια· πιδ σωστά, νὰ μεγαλώνουν παιδιά καὶ ἐγγόνια, γιὰτὶ πολλοὶ ἄνθρωποι ποὺ δὲν ἔχουν φυσικὰ τέκνα συμβάλλουν μὲ τὶς πράξεις καὶ τὴν συμπεριφορὰ τους στὴν ἀνατροφή, φροντίδα, ψυχολογικὴ ἐνηλικίωση καὶ πνευματικὴ ἀνάπτυξη ἄλλων ὑπάρξεων ὡς πνευματικοὶ γονεῖς καὶ μέντορες³.

Κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας ἡ **ἀνατροφή** τῶν τέκνων εἶναι ἀνωτέρα τῆς ἀπλῆς τεκνογονίας, ὅπως φαίνεται σὲ ἀποσπάσματα ἀπὸ ὁμιλίες τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, στὴν ἐπομένῃ σελίδα. Κατὰ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἀπόκτηση καὶ ἀνατροφή τέκνων ἀξιοποιεῖ τὸ δημιουργικὸ χάρισμα ποὺ τοῦ ἔδωσε ὁ Θεὸς καὶ κάνει πράξη τὴν προσφορά ἀγάπης πρὸς ἄλλους ἀνθρώπους, δωρίζοντας τὸ δῶρο τῆς ζωῆς, ποὺ καὶ ὁ ἴδιος ἔχει δεχθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό. Γι' αὐτὸ οἱ χριστιανοὶ διαφέρουν ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, γιὰτὶ γεννοῦν καὶ δὲν ἐγκαταλείπουν τὰ νεογέννητα, ὅπως γράφεται στὴν *Πρὸς Διόγνητον ἐπιστολή* (V 6), κείμενο τοῦ δευτέρου μ.Χ. αἰῶνος. Ἡ ἀπόκτηση τέκνων, ἡ «εὐτεκνία», ἡ «καλλιτεκνία» καὶ ἡ «πολυτεκνία» γίνονται κατανοητὰ μόνον ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς συζύγους, ἀφοῦ αὐτές τὶς εὐχές περιέχει ἡ Ἀκολουθία τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου, καὶ μαζί μὲ τὴν κατὰ Χριστὸν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν (*ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου*», *Ἐφεσ.* 6: 4) τοὺς καταξιώνει στὸν ρόλο καὶ στὴν ἀποστολή τους μέσα στὸν χριστιανικὸ Γάμο.

2 Βλ. «Νέοι στειώνονται, παιδιά διώκονται, ἡ Δύση χάνει τὰ λογικά της», *Ἑστία* 3.11.2024.

3 Βλ. Frank Pittman, *Ἐνηλικιωθεῖτε* (Ἀθήνα: Ἀσπμάκης, 2000), σσ. 307, 310.

Ἡ τεκνοτροφία ἀνωτέρα τῆς τεκνογονίας

Διδαχὲς ἱεροῦ Χρυσοστόμου

«Οὐ γὰρ τὸ σπεῖραι ποιεῖ πατέρα μόνον, ἀλλὰ τὸ παιδεύσαι καλῶς· οὐδὲ τὸ κηῖσαι μητέρα ἐργάζεται, ἀλλὰ τὸ θρέφαι καλῶς»¹.

Πατέρα δηλαδὴ δὲν κάνει κάποιον τὸ νὰ σπέρνει μόνον τὸ παιδί, ἀλλὰ τὸ νὰ προσφέρει καλὴ ἀγωγή· καὶ μητέρα δὲν κάνει μιὰ γυναίκα μόνον ἢ γέννηση τοῦ παιδιοῦ, ἀλλὰ ἡ καλὴ ἀνατροφή του.

«Καὶ ἵνα μάθης, ὅτι οὐ τὸ τεκεῖν ποιεῖ μητέρα, οὐδὲ τούτῳ κείται μισθός, καὶ ἀλλαχοῦ μὲν χήρα διαλεγόμενος ὁ Παῦλος οὕτως εἶπεν, Εἰ ἐτεκνοτρόφησε· καὶ οὐκ εἶπεν, εἰ ἐτεκνοποίησεν, ἀλλ' Εἰ ἐτεκνοτρόφησε. **Τὸ μὲν γὰρ τῆς φύσεως, τὸ δὲ τῆς προαιρέσεώς ἐστι**»².

Καὶ γιὰ τὸ νὰ μάθεις ὅτι δὲν κάνει κάποια μητέρα ὁ τοκετὸς ἐνὸς παιδιοῦ οὔτε δίδεται γιὰ τὴ γέννηση μισθὸς πνευματικός, ὁ Παῦλος ἀναφερόμενος σὲ κάποια χήρα ἔλεγε: ἐὰν ἀνέθρεψε παιδιὰ. Δὲν εἶπε ἐὰν ἔκανε παιδιὰ, ἀλλὰ ἐὰν ἀνέθρεψε παιδιὰ. Γιατὶ τὸ μὲν ἕνα πηγάζει ἀπὸ τὴ φύση, τὸ δὲ ἄλλο ἀπὸ τὴν προαίρεση τοῦ ἀνθρώπου.

«Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας (Α' Τιμ. 2: 15). ... οὐ γὰρ τοσοῦτον ἐπηρεάσθη ἀπὸ τῶν ὠδίνων καὶ τῶν πόνων, ὅσον **κερδαίνεις, ἐὰν θέλῃς, ἀπὸ τῆς παιδοτροφίας** πρόφασιν λαμβάνουσα κατορθωμάτων. Τὰ γὰρ παιδιὰ τὰ τικόμενα, ἂν τῆς προσηκούσης ἀπολαύῃ θεραπείας καὶ εἰς ἀρετὴν ἐνάγηται παρὰ τῆς σῆς προνοίας, πολλῆς σοι σωτηρίας ἀφορμὴ καὶ πρόφασις γίνεται καὶ πρὸς τοῖς οἰκείοις κατορθώμασι καὶ τῆς περὶ ταῦτα θεραπείας πολλὴν ἀπολήψῃ τὴν ἀμοιβήν»³.

Ἡ γυναίκα θὰ σωθεῖ μὲ τὴν τεκνογονία ... γιατί δὲν ἐνοχλήθηκες τόσο πολὺ ἀπὸ τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ καὶ τοὺς κόπους, ὅσο κερδίζεις, ἂν θέλεις, παίρνοντας ἀπὸ τὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν ἀφορμὴ γιὰ κατορθώματα. Γιατί, ἂν τὰ παιδιὰ ποὺ γεννιοῦνται πάρουν τὴν ἀνατροφή ποὺ πρέπει καὶ ὀδηγηθοῦν στὴν ἀρετὴ μὲ τὴ δική σου φροντίδα, αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνει γιὰ σένα ἀφορμὴ καὶ εὐκαιρία μεγάλης σωτηρίας, καὶ ἐπὶ πλέον, γιὰ τὰ κατορθώματά σου καὶ τοὺς κόπους τοὺς σχετικὸς μὲ τὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν, θὰ λάβεις μεγάλη ἀμοιβή.

«Πολλῶ μείζονα τέχνην ἔχεις. Οὐ χρυσὰ σκεῦή ρυθμίζεις, ἀλλὰ τὴν παντὸς χρυσοῦ τιμιώτεραν ψυχὴν, καθάπερ ὁ καλκεὺς τὸ σκεῦος· οὐ γὰρ σωματικὸν σκεῦος ρυθμίζεις, ἀλλὰ ψυχὴν ἀπαλλάτεις τῆς φαντασίας πάσης τῆς βιωτικῆς»⁴.

1 Περὶ Ἄννης, ὁμιλία Α', 3 ΕΠΕ 8α, 20, PG 54, 636, παρά: Βασιλείου Χαρόνη – Οὐρανίας Λανάρα, Παιδαγωγικὴ Ἀνθρωπολογία Ἰωάννου Χρυσοστόμου, τόμ. Δ' (Ἀθήνα 1996), σ. 479.

2 Περὶ Ἄννης, ὁμιλία Α', δ' (PG 54, 637).

3 Περὶ Ἄννης, ὁμιλία Α', 3 ΕΠΕ 8α, 20, PG 54, 636, παρά: Βασιλείου Χαρόνη – Οὐρανίας Λανάρα, Παιδαγωγικὴ Ἀνθρωπολογία Ἰωάννου Χρυσοστόμου, τόμ. Δ' (Ἀθήνα 1996), σ. 479-480.

4 Εἰς τὰς Πράξεις, ΚΣΤ' ΕΠΕ 16Α, 100-102, PG 60, 204,

ἔχεις πολλὴ μεγαλύτερη τέχνη. Γιατὶ δὲν φτιάχνεις χρυσὰ σκεῦη, ἀλλὰ τὴν τιμιώτερη παντὸς χρυσοῦ ψυχὴ, ὅπως ὁ ἀργυροποιὸς φτιάχνει τὸ σκεῦος. Γιατὶ δὲν ρυθμίζεις σωματικὸ σκεῦος, ἀλλὰ ἀπαλλάτεις τὴν ψυχὴν ἀπὸ κάθε βιωτικὴ φαντασία.

«Ἐκτρέφωμεν αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου· δώμεν αὐτοῖς ὑπόδειγμα, ἐκ πρώτης ἡλικίας τῆ τῶν Γραφῶν ἀναγνώσει ποιοῦντες αὐτοὺς ἐνσκολάζειν. Οἴμοι! ὅτι συνεχῶς ταῦτα λέγων, ληρεῖν νομίζομαι· πλὴν ἀλλ' ὅμως οὐ παύσομαι τὸ ἐμμαντοῦ ποιῶν. Τίνος ἔνεκεν, εἰπέ μοι, οὐ μιμῆσθε τοὺς παλαιούς; Μάλιστα ὑμεῖς αἱ γυναῖκες, τὰς θαυμαστὰς ἐκεῖνας γυναῖκας ζηλώσατε. Ἐτέχθη τὸ παιδίον; Μίμησαι τὴν Ἄνναν· κατάρμαθε τί πεποίηκεν ἐκείνη· ἀνήγαγεν αὐτὸν εὐθέως εἰς τὸν ναόν. Τίς ὑμῶν οὐκ ἂν ἐθελήσειε Σαμουὴλ τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ ἅπασ γενέσθαι, ἢ μυριάκις βασιλέα τῆς οἰκουμένης; ... **Πάντα ἡμῖν δεύτερα ἔστω τῆς προνοίας τῶν παιδῶν**, καὶ τοῦ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου αὐτὰ ἐκτρέφεσθαι ... Εἰ βούλει ποιῆσαι αὐτὸν πλούσιον, οὕτω ποιήσον. Πλούσιος γὰρ οὐκ ὁ πολλῶν χρημάτων δεόμενος, καὶ πολλὰ περιβεβλημένος, ἀλλ' ὁ μηδενὸς χρεῖαν ἔχων. Τοῦτο παίδευσον τὸν υἱόν, τοῦτο δίδαξον· οὕτως μέγιστος πλοῦτος. ... **Τὰ μεγάλα αὐτῶ χαρίζου, μὴ τὰ μικρά**»⁵.

Νὰ ἀνατρέφουμε τὰ παιδιὰ μας μὲ τὴν παιδεία καὶ τὴ νοουθεσία τοῦ Κυρίου μας. Νὰ δώσουμε σὲ αὐτὰ ὑπόδειγμα ἀπὸ τὴν πρώιμη ἡλικία τους νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀνάγνωση τῶν Γραφῶν. Ἀλλοίμονο, ἐπειδὴ συνεχῶς λέγω τὰ ἴδια, θὰ θεωρηθῶ ὅτι παραλογίζομαι, ἀλλὰ δὲν θὰ σταματήσω νὰ κάνω τὸ χρέος μου. Γιὰ ποιὸν λόγο, πεῖτε μοι, δὲν μιμῆσθε τοὺς παλαιούς ἀγίους; Μάλιστα ἐσεῖς οἱ γυναῖκες νὰ ζηλέψετε τίς θαυμάσιες γυναῖκες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Γεννήθηκε τὸ παιδί; Νὰ μιμηθεῖς τὴν Ἄννα. Μάθε τί ἔκανε ἐκείνη: προσέφερε τὸν υἱὸ της ἀμέσως στὸν Ναό. Ποιὸς ἀπὸ σᾶς δὲν θὰ ἤθελε νὰ εἶχε γιὰ μία φορὰ ὡς υἱὸ του τὸν Σαμουὴλ, παρὰ χιλιάδες φορὲς νὰ ἔχει τὸν βασιλέα ὅλου τοῦ κόσμου; ... Ὅλα νὰ σᾶς εἶναι δεύτερα, μετὰ τὴ φροντίδα τῶν παιδιῶν σας, νὰ τὰ ἀνατρέφετε μὲ παιδεία καὶ νοουθεσία τοῦ Κυρίου ... Ἐὰν θέλεις νὰ κάνεις τὸ παιδί σου πλούσιο, ἔτσι νὰ πράττεις. Γιατὶ πλούσιος εἶναι ὅχι αὐτὸς ποὺ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ πολλὰ χρήματα καὶ αὐτὸς ποὺ ντύνεται μὲ πολλὰ ἐνδύματα, ἀλλὰ αὐτὸς ποὺ δὲν ἔχει καμμία ἀνάγκη. Αὐτὸ νὰ ἐκπαιδεύσεις τὸ παιδί σου, αὐτὸ νὰ τὸ διδάξεις. Αὐτὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερος πλοῦτος ... Τὰ μεγάλα νὰ χαρίζεις στὰ παιδιὰ σου, ὅχι τὰ μικρά.

παρά: Βενεδίκτου ἱερομονάχου, Χρυσοστομικὸν Ταμεῖον, σ. 157.

5 Εἰς Ἐφεσίους, ὁμιλία ΚΑ', β' (PG 62, 151). Πρβλ. Βενεδίκτου ἱερομονάχου, Χρυσοστομικὸν Ταμεῖον, σ. 158.

«Όταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθῆσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτούς ἀπ' ἀλλήλων ὡσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἐπεινάσα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με, ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ἤλθετε πρὸς με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῶ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; Πότε δὲ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; Πότε δὲ σε εἶδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ,

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΕΩ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. κε' 31-46

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α' Κορ. ν' 8-θ' 2

καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου

τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπεινάσα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενής καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῶ καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον».

καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπεινάσα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενής καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῶ καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον».

Η ΜΕΛΛΟΥΣΑ ΤΕΛΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ

«Όταν ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ».

Ἡ μέλλουσα τελικὴ κρίσις ὄλων τῶν ἀνθρώπων ἀποτελεῖ σαφῆ διδασκαλία τοῦ Κυρίου μας, ὅπως καταγράφεται στὸ σημερινὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα καὶ σὲ ἄλλα κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ θεωρεῖται δόγμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅπως ὁμολογοῦμε στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως: «καὶ πάλιν ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς». Πιστεύουμε ὅτι θὰ ξαναέλθῃ ὁ Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς, γιὰ νὰ κρίνει τοὺς ζῶντες καὶ τοὺς νεκρούς. Πιστεύουμε, δηλαδή, στὴ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου μας, ἡ ὁποία θὰ εἶναι ἔνδοξη (ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ) καὶ κατὰ τὴν ὁποία θὰ συντελεσθεῖ ἡ τελικὴ Κρίσις ὄλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτῶν ποὺ θὰ ζοῦν ἐκεῖνη τὴν στιγμὴ καὶ ὄλων τῶν ἀπὸ αἰώνων κεκοιμημένων, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀναστηθοῦν καὶ θὰ παρουσιαθοῦν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Χριστοῦ.

Στὴ σημερινὴ παραβολὴ τῆς μελλούσης Κρίσεως, τὸ κριτήριον γιὰ τὴν Κρίσις τοῦ Χριστοῦ θὰ εἶναι ὀλόκληρη ἡ ζωὴ, οἱ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὄχι τὰ λόγια ἢ οἱ ἀνεφάρμοστες ἐπαγγελίες: ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων. Ἐπειδὴ ἐποιήσατε, πράξατε. Οἱ πράξεις μας (ἀγαθὲς ἢ πονηρὲς) θὰ καταστοῦν τὸ κριτήριον, γιὰ νὰ τοποθετηθοῦμε στὰ δεξιά ἢ στὰ ἀριστερὰ τοῦ Κυρίου.

Σὲ ἄλλα σημεῖα τοῦ Εὐαγγελίου ὁ Κύριος συμπληρώνει ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τῆς πράξεως καὶ ἐνέργειάς μας θὰ κριθοῦμε καὶ γιὰ τὰ λόγια τὰ ὁποῖα ἐσκοτίσαμε, γιὰ τὴν αὐτὰ χαρακτηρίζονται ὡς ἐνέργειες τοῦ ἀνθρώπου: «ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ» (Ματθ. 12: 37). Ἀλλὰ ὁ Κύριος προχωρᾷ καὶ ἔτι βαθυτέρα στὴ μέλλουσα Κρίσις θὰ κριθοῦμε ὄχι μόνον γιὰ πράξεις καὶ λόγια, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς λογισμοὺς μας, γιὰ τῆς πονηρῆς καὶ ἐμπαθεῖς σκέψεις: «ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναικὰ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίκευσε αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ» (Ματθ. 5: 28). Διὰ τοῦ πονηροῦ λογισμοῦ ὁ ἄνθρωπος τελεῖ τὴν κατὰ διάνοισιν ἁμαρτία. Συνεπῶς καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ θὰ καταστοῦν κριτήριον γιὰ τὴν μέλλουσα Κρίσις. Ἐξυπακούεται ὅτι καὶ οἱ ἀγαθοὶ λογισμοὶ καὶ οἱ ἐνάρετες σκέψεις θὰ μετρήσουν κατὰ τὴν

ῥα τῆς Κρίσεως.

Ἡ μέλλουσα Κρίσις εἶναι δικαίωμα τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, τὸ ὁποῖο παραχωρεῖ στὸν Θεὸ Υἱό. Διαβάζουμε τὰ λόγια τοῦ Κυρίου μας ὅτι «οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ ... καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρὸς» (Ἰω. 5: 22, 30). Δὲν διαφέρει ἡ Κρίσις τοῦ Θεοῦ Πατρὸς ἀπὸ αὐτὴν τοῦ Θεοῦ Υἱοῦ, ἀφοῦ ὁ Υἱὸς κρίνει κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς. Ἡ μέλλουσα Κρίσις δίδεται στὸν Θεάνθρωπο Κύριο λόγῳ τῆς Ἐνανθρωπήσεώς Του καὶ τοῦ σωτηριώδους ἔργου τὸ ὁποῖο ἐπέτελεσε χάριν τῶν ἀνθρώπων. Ὅπως ψάλλουμε, ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου μας θὰ γίνῃ ὁ ζυγὸς, γιὰ νὰ κριθοῦν τὰ πεπραγμένα τῶν ἀνθρώπων (ἀγαθὰ καὶ πονηρὰ): «Ἐν μέσῳ δύο ληστῶν, ζυγὸς δικαιοσύνης εὐρέθη ὁ σταυρὸς σου· τοῦ μὲν καταγομένου εἰς ἄδην, τῷ βάρει τῆς βλασφημίας, τοῦ δὲ κουφιζομένου πταισμάτων, πρὸς γνῶσιν θεολογίας, Χριστὲ ὁ Θεός, δόξα σοι».

Μὲ τὴν μέλλουσα Κρίσις τοῦ Κυρίου θὰ ἐπικυρωθεῖ ἡ διάκρισις τῶν ἀνθρώπων σὲ δικαίους καὶ ἀμετανοήτους· σὲ πρόβατα καὶ σὲ ἐρίφια. Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. Οἱ ἄνθρωποι θὰ διακριθοῦν καὶ θὰ τοποθετηθοῦν ἀναλόγως τῆς ζωῆς τοὺς ἀπέναντι στὸν ἑαυτό τους, ἀπέναντι στὸν Χριστὸ καὶ ἀπέναντι στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἡ ζωὴ πλοσίον τοῦ Κυρίου θὰ εἶναι ὁ παράδεισος, ἡ αἰώνιος ζωὴ. Ἡ ζωὴ «μακρὰν» τοῦ Κυρίου θὰ εἶναι ἡ κόλασις, ἀφοῦ τότε δὲν θὰ ὑπάρχει τίποτα ἐκτὸς καὶ μακρὰν τοῦ Κυρίου, ἀφοῦ τότε θὰ εἶναι τὰ «πάντα καὶ ἐν παῖσι Χριστός» (Κολ. 3: 11). Ἡ κόλασις δηλαδὴ θὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ Παρουσία τοῦ Κυρίου γιὰ ὅσους δὲν Τὸν ἐπιθυμοῦν καὶ δὲν Τὸν ἀγαποῦν, ὅπως μᾶς διδάσκουν οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τὰ μεγάλα κριτήρια τῆς ζωῆς μας, ἀπὸ τὸ κριτήριον τῆς συνειδήσεως, γιὰ ὅσο χρόνο ζοῦμε, μέχρι τὸ κριτήριον τῆς τελικῆς μελλούσης καὶ φοβερᾶς Κρίσεως, ὅπου «βίβλοι ἀνοιγῆσονται καὶ τὰ κρυφὰ δημοσιεύονται», εἶναι στὸ χέρι μας νὰ καταστοῦν θετικά, ἐὰν ζοῦμε κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου μας!

«Ἐάν γάρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἔάν δὲ μὴ ἀφήτε

τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῆς

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ ΤΗΣ ΤΥΡΙΝΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. στ' 14-21

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ρωμ. ιγ' 11-18'4

τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει

σοι ἐν τῷ φανερῷ.

Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν».

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ

«Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι».

Μὲ τὴν Κυριακὴ τῆς Τυρηνῆς ὀλοκληρώνεται ἡ περίοδος προετοιμασίας τοῦ Τριωδίου καὶ ξεκινᾷ ἡ νηστεία τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ τὸ σημερινὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα περιέχει τὶς συμβουλὲς τοῦ Κυρίου, μεταξὺ ἄλλων, καὶ γιὰ τὸν τρόπο τῆς νηστείας τῶν χριστιανῶν.

Ἡ νηστεία ἀποτελεῖ ἕναν πανάρχαιο καὶ πανανθρώπινο θεσμό. Ὑπάρχει σὲ ὅλα τὰ θρησκευτά καὶ θεωρεῖται ὡς μιὰ μέθοδος λατρείας καὶ προσεγγίσεως τοῦ Θεοῦ. Κατὰ κυριολεξία σημαίνει ἀφαγία (νῆ+ἐσθίειν=ὄχι τρώγειν).

Οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἐπισημαίνουν ὅτι ἡ νηστεία ὑπῆρξε ἡ πρώτη (καὶ μόνη) ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ πρὸ τῆς πτώσεως: «ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ» (Γεν. 2: 17). Οἱ πρωτόπλαστοι, γιὰ νὰ ἀποδείξουν τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ὑπακοή τους στὸν Θεό, ἔπρεπε νὰ νηστεύουν ἀπὸ τοὺς καρποὺς ἐνὸς δένδρου, τὸ ὁποῖο τοὺς ὑποδείχθηκε καὶ τοὺς ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Θεό, μὲ τὴν προειδοποίηση μάλιστα ὅτι ἡ τυχὸν βρώση τοῦ ἀπαγορευμένου καρποῦ θὰ τοὺς ἐπέφερε τὸν θάνατο· «ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε».

Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἐνήστευσε στὴν ἔρημο ἡμέρας τεσσαράκοντα, μετὰ τὴ Βάπτισή Του ἀπὸ τὸν Τίμιο Πρόδρομο καὶ πρὶν τὴν ἔναρξη τῆς δημοσίας δράσεώς Του. «Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήκθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα ὕστερον ἐπεινάσε» (Ματθ. 4: 1-2). Καὶ ὅπως ὑπογραμμίζουν οἱ ἔρμηνευτές, ἐνῶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐνήστευαν μόνον κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἡμέρας, τρώγοντας κατὰ τὸ ἐσπέρας, ὁ Κύριος ἐτήρησε ὀλοήμερη νηστεία (ἀφαγία). Ἡ νηστεία προϋποθέτει καὶ φανερώσει τὴν πλήρη ἐξάρτησή μας ἀπὸ τὸν Θεό. Ὁ Κύριος, ὅταν ἐπειράσθη ἀπὸ τὸν διάβολο στὴν ἔρημο, μετὰ τὶς σαράντα ἡμέρες νηστείας, τοῦ ἀπάντησε: «οὐκ ἐπ' ἄριστῳ μόνῳ ζῆσται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένου διὰ στόματος Θεοῦ» (Ματθ. 4: 4). Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ νηστεία παραδέχεται ὅτι δὲν ζεῖ ἀπὸ τὴν τροφή, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ. Ἡ ζωὴ δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴν τροφή· ἂν ἴσχυε αὐτό, τότε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ποὺ τρῶνε θὰ ἔπρεπε νὰ ζοῦν αἰωνίως. Ἡ ζωὴ προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ τὸ φανερώνει ἐμπράκτως αὐτὸ ὁ πιστὸς μὲ τὴν ἀναστολὴ τῆς διαδικασίας τῆς τροφῆς, μὲ τὴ νηστεία καὶ

ἀσιτία, γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα. Ἐξ ἄλλου, ἡ ζωὴ δὲν μπορεῖ νὰ περιορισθεῖ στὴν ἀπλὴ ἐπιβίωση, ἀλλὰ στὴ σχέση ἀγάπης καὶ ὑπακοῆς στὸν Θεό. «Ἡ ἀγάπη εἶναι γλυκύτερα τῆς ζωῆς», διδάσκει ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ ὁ Σύρος.

Ἡ Ἐκκλησία μας καθιέρωσε τὸν θεσμό τῆς νηστείας ὡς μέθοδο ἀσκήσεως καὶ πνευματικῆς ζωῆς. Ὑλοποίησε τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου καὶ καθιέρωσε τὶς δύο ἡμέρες τῆς ἐβδομάδος (Τετάρτη καὶ Παρασκευή) ὡς ἡμέρες ἐβδομαδιαίας νηστείας. Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ὀρίσθηκε μὲ ἀπόφαση τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἔκτοτε τηρεῖται ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς τῶν αἰώνων. Ἡ μέθοδος τῆς νηστείας δὲν πρέπει νὰ τελεῖται ἀποκομμένη ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες μεθόδους ἀσκήσεως καὶ πνευματικῆς ζωῆς. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, σὲ ἄλλη περίσταση, συνδύαζε τὴ νηστεία μὲ τὴν προσευχή: «ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ» (Μάρκ. 9: 29). Ὅπως τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τροφή, γιὰ νὰ συντηρηθεῖ, ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ πνευματικὴ τροφή. Γι' αὐτὸ ἡ νηστεία συνδυάζεται μὲ τὴν προσευχὴ καὶ τὴ μελέτη τοῦ θεοῦ λόγου.

Ἡ νηστεία δὲν πρέπει νὰ γίνεται ὑποκριτικῶς καὶ ἐπιδεικτικῶς. Αὐτὸ μᾶς συμβουλεύει σήμερα ὁ Κύριος μὲ τὴν προτροπή Του νὰ ἀλείψουμε τὸ κεφάλι μας καὶ νὰ νίβουμε τὸ πρόσωπό μας. Γιὰ τὸ οἱ Φαρισαῖοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄφηναν τὸ κεφάλι τους χωρὶς περιποίηση καὶ δὲν ἔπλεναν τὸ πρόσωπό τους, γιὰ νὰ δείξουν στοὺς συνανθρώπους τους ὅτι νήστευαν. «Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί, ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν» (Ματθ. 6: 16).

Σὲ ἕνα θαυμάσιο κείμενο ἀπὸ ὀμιλία τοῦ Μ. Βασιλείου γιὰ τὴ νηστεία, τὸ ὁποῖο ἔχει γίνει καὶ τροπάριο τῆς Ἐκκλησίας μας, διαβάζουμε γιὰ τὸ νόημα τῆς ἀληθινῆς νηστείας, τὸ ὁποῖο δὲν περιορίζεται στὴν ἀσιτία, ἀλλὰ **ἐπεκτείνεται στὴν περικοπὴ ὅλων τῶν ἁμαρτωλῶν πράξεων**: «Ὁν μέντοι ἐξαρκεῖ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀποχὴ τῶν βρωμάτων πρὸς τὴν ἐπαινετὴν νηστείαν, ἀλλὰ νηστεύσωμεν νηστείαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. **Ἀληθὴς νηστεία ἡ τοῦ κακοῦ ἀλλοτριώσις**, ἐγκράτεια γλώσσης, θυμοῦ ἀποχὴ, ἐπιθυμιῶν χωρισμός, καταλαλιᾶς, ψεύδους, ἐπιπορκίας. Ἡ τούτων ἔνδεια (φτώχεια) νηστεία ἐστὶν ἀληθὴς. Ἐν τούτοις μὲν οὖν ἡ νηστεία καλόν».

Λέγει, ακόμα, ο άγιος Παΐσιος:

«Αὐτὸς ποὺ κάνει τὴν ἐργασία ποὺ χρειάζεται, γιὰ νὰ γνωρίσει τὸν ἑαυτό του, μοιάζει μ' αὐτὸν ποὺ σκάβει βαθιὰ καὶ βρίσκει μέταλλα στὸ βάθος τῆς γῆς. Ὅσο βαθύτερα προχωράει στὴ γνώση τοῦ ἑαυτοῦ του, τόσο χαμηλότερα βλέπει τὸν ἑαυτό του καὶ ταπεινώνεται, ἀλλὰ τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ τὸν ἀνεβάζει συνέχεια. Καὶ ὅταν πιά γνωρίσει τὸν ἑαυτό του, ἡ ταπεινώση τοῦ γίνεται κατάσταση, ὁπότε δὲν κινδυνεύει ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνεια. Ἐνῶ αὐτὸς ποὺ δὲν κάνει αὐτὴ τὴν ἐργασία, καλύπτει συνέχεια τὰ σκουπίδια του, μεγαλώνει τὴν κορυφή του, κάθεται γιὰ λίγο ψηλὰ μὲ τὴν ὑπερηφάνειά του, καὶ τελικὰ σωριάζεται».

Κι' ἔνα ακόμα μικρὸ ἀπόσπασμα:

«Ἄν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὸν ἑαυτό του, ὁ πειρασμὸς θὰ τοῦ ἀνοίξει δουλειὰ νὰ ἀσχολεῖται μὲ τοὺς ἄλλους. Ἄν ὁμως κάνει δουλειὰ στὸν ἑαυτό του, γνωρίζει καὶ τὸν ἄλλο. Διαφορετικὰ, μὲ τὰ λανθασμένα συμπεράσματα ποὺ βγάζει ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, κρινεὶ λανθασμένα καὶ τοὺς ἄλλους.»

6. Αυτογνωσία και προσευχή

Στὰ πνευματικὰ βιβλία, βρίσκουμε καὶ κάτι ἄλλο. Ὅτι ἡ αυτογνωσία ἔχει ἄμεση σχέση μὲ τὴν προσευχή, ἀλλὰ καὶ τὴ μυστηριακὴ ζωὴ.

α) Ἄν δὲ γνωρίζουμε τὸν ἑαυτό μας, τί θὰ ζητήσουμε στὴν προσευχή μας; Δὲν ἀρκεῖ νὰ ποῦμε: «Θεέ μου, σῶσε με, Ἐσὺ εἶσαι δίκαιος, πανάγαθος, ἐγὼ εἶμαι ἁμαρτωλὸς, ἀνάξιος. Ἐσὺ εἶσαι Θεός, ξέρεις...»

β) Ἀσφαλῶς θὰ ὑπάρξουν καὶ περιπτώσεις ποὺ θὰ προσευχηθοῦμε γενικά. Τί κάνουμε, ὅταν πᾶμε στὸ γιατρό; Μήπως τοῦ λέμε: «Γιατρέ, εἶμαι ἄρρωστος, κάνε με καλά;» Ἀσφαλῶς δὲ τοῦ μιλάμε γενικά, ἀλλὰ τοῦ λέμε συγκεκριμένα: «Πονᾶω ἐδῶ, ἔχω τὰ συμπτώματα αὐτά...»

γ) Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὴν προσευχή, ὅταν ζητᾶμε ἀπὸ τὸν Θεὸ τὴ βοήθεια γιὰ τὰ δικά μας συγκεκριμένα προβλήματα, γιὰ τὴς ἀδυναμίες καὶ τὰ ἐλαττώματά μας, γιὰ τὴς κακίες καὶ τὴς ἀντιπάθειές μας, γιὰ τὴς πτώσεις μας. Γι' αὐτὸ ὁ ἅγιος Ἐφραίμ ἱκετεύει: «Δώρησαί μοι τοῦ ὄραν τὰ ἐμὰ παισίματα...». Ἡ βοήθεια ποὺ παίρνουμε ἀπὸ τὴν προσευχὴ εἶναι πολὺ μεγάλη, ὅταν γίνεται μὲ αυτογνωσία. Καὶ εἶναι πιὸ ἔντονη καὶ θερμὴ.

δ) Περιττὸ νὰ ποῦμε πόσο ἀπαραίτητη εἶναι ἡ αυτογνωσία στὴν ἐξομολόγηση. Πῶς θὰ πάει νὰ ἐξομολογηθεῖ κανεὶς χωρὶς τὴν αὐτοεξέταση καὶ τὴ γνώση τῆς πνευματικῆς του καταστάσεως;

7. Ἀπαραίτητη γιὰ τὴ διόρθωσή μας

α) Ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος ἀγωνίζεται γιὰ τὴν κάθαρση τοῦ ἐσωτερικοῦ του. Προσπαθεῖ νὰ συνειδητοποιήσει τὴν ἀνεπάρκειά του καὶ τὴν ἁμαρτωλότητά του. Ἰκετήρια κραυγὴ του, κάθε στιγμὴ, εἶναι ἡ μονολόγηστη εὐχή: «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλό». Δὲν ἀναπαύεται στὴς δάφνες καὶ τοὺς θριάμβους του, ἀλλὰ

σὸν παραβάτης καὶ ἁμαρτωλός, πάντα ρωτᾷ: «Τί ἔπ' ὕστερῶ;»

Ἡ αυτογνωσία εἶναι πορεία πρὸς τὴν τελειότητα. Εἶναι μέσον τελείωσης καὶ ἁγιασμοῦ. Εἶναι ἀπολογισμὸς καὶ λογοδοσία. Εἶναι μιὰ λέξη δύναμης καὶ δράσης, κι ἄς φαίνεται σὰν μιὰ κατάσταση ἀδράνειας καὶ στατικότητας.

Ὅπως ἡ προσευχὴ, ἡ νηστεία, ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς, εἶναι μέσα πρὸς ἁγιασμὸ καὶ τὸ «καθ' ὁμοίωσιν», ἔτσι καὶ ἡ αυτογνωσία ὡς ἀρετὴ καὶ ὡς πράξη.

Ἡ χριστιανικὴ αυτογνωσία δὲν ἔχει σχέση μὲ τὴν «αὐτογνωσία-αὐτοσυγκέντρωση» βουδιστικοῦ ἢ ἄλλου ἀνατολικοῦ θρησκευτικοῦ τύπου, οὔτε μὲ τὴν αυτογνωσία τῆς «θετικῆς σκέψης» ἢ τῶν «ψυχολογικῶν» τῶν Ἰνδουϊστῶν καὶ ἄλλων ἀνατολικῶν θρησκείων.

β) Ὅταν διαπιστώνουμε ὅτι κάπου δὲν πᾶμε καλά, ὅτι κάποια ἐλαττώματα μᾶς δυναστεύουν κλπ., πρέπει νὰ εἴμαστε ἀποφασισμένοι νὰ κάνουμε τὴς διορθώσεις τῆς πνευματικῆς μας πορείας, ὅσο κι ἂν μᾶς κοστίζει αὐτό. Αυτογνωσία καὶ αυτοκριτικὴ ποὺ δὲν ὀδηγεῖ στὴν ἀπόφαση, ὥστε μὲ τὸν ἀγῶνα νὰ ζῶ ὅσο μπορῶ μὲ περισσότερη συνέπεια τὴν πίστη μου καὶ τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, μιὰ τέτοια αυτογνωσία εἶναι νόθος. Εἶναι ψεύτικη. Ἄν δῶ ὅτι μιὰ συνήθεια π.χ. ἢ μιὰ ἐνέργεια μὲ ὀδηγεῖ στὴν πνευματικὴ καταστροφή, καὶ δὲν πᾶρω ἀμέσως ριζικὰ μέτρα ἀλλαγῆς, τότε ἡ γνώση αὐτὴ εἶναι ἀνώφελη.

γ) Ἄν δὲν εἶμαι ἀποφασισμένος γιὰ διόρθωση τῆς πορείας μου, τότε ἡ αυτοκριτικὴ μου καὶ ἡ γνώση τοῦ ἑαυτοῦ μου εἶναι ὄχι μόνο ἀνώφελη, ἀλλὰ καὶ σκέπη κοροϊδία τοῦ ἑαυτοῦ μου καὶ τῶν ἄλλων. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ποὺ τὸ θέμα τῆς αυτογνωσίας τὸ εἶχε πρῶτο, μᾶς παραγγέλλει: «Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε» (Β' Κορ. ε' 5).

(συνεχίζεται)

ZOH Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν Περιοδικὸν Ὁργανον Ἀδελφότητος Θεολόγων ἢ «ZOH»

Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα.
Ἐκδότης: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ZOH» Σ.Α., Καρύτση 14, (4ος ὁροφος) 105 61 Ἀθῆναι.
Τηλ.: 210 64 28 331 (Καθημερινὸς 8:00 - 14:00), e-mail: athenszoh@gmail.com
Διευθυντὴς Συντάξεως: π. Σεραφεὶμ Στολάκης, Καρύτση 14, 105 61 Ἀθῆναι.
Ἐκτύπωση: «Λυχνία Α.Ε.», Ἀνδραβίδας 7, 136 71 Χαμόμυλο - Ἀχαρῶν.
Τηλ.: 210 3410436, FAX: 210 3425967, www.lyhnia.gr
ΚΩΔΙΚΟΣ: 01 1290

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐσωτερικοῦ (10 €)
μπορεῖ νὰ γίνει μὲ τοὺς ἐξῆς τρόπους:

- Μὲ κατάθεση στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, στὸν λογαριασμὸ ποὺ διατηρεῖ ἡ Ἀδελφότης ὑπ' ἀριθμ.: **132/296000-13 (IBAN: GR1501101320000013229600013)**, BIC/Swift Code: ETHNGRAA, δικαιούχος: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ZOH». Στὴν αἰτιολογία νὰ ζητᾶτε νὰ σημειώνεται ρητῶς τὸ ὄνοματεπώνυμο τοῦ συνδρομητῆ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ περιοδικοῦ (ZOH)
- Στὸ βιβλιοπωλεῖο «ZOH» (Καρύτση 14, Ἀθῆνα) καὶ συνεργαζόμενα βιβλιοπωλεῖα
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ἔντυπο ταχυπληρωμῆς ποὺ συναποστέλλεται ἀνὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα γιὰ ὄσους ἔχουν ὀφειλὴ (χωρὶς τέλη) ἢ μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ δ/ση τοῦ περιοδικοῦ (Καρύτση 14, 105 61 Ἀθῆνα) (μὲ ἐπιβάρυνση μὲ τέλη)
- Σὲ κατὰ τόπους συνεργάτες καὶ ἀντιπροσώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ κόβουν σχετικὲς ἀποδείξεις.

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐξωτερικοῦ (25 €) / Κύπρου (15 €)
μπορεῖ νὰ γίνει μόνο μὲ κατάθεση στὴν τράπεζα

Τὸ περιοδικὸ ἀποστέλλεται καὶ σὲ ἠλεκτρονικὴ μορφή (pdf)
ἀντὶ τῆς ἔντυπης μὲ τὴν συνδρομὴ τῶν 10 εὐρώ,
γιὰ ὄσους συνδρομητῆς τὸ ἐπιθυμοῦν καὶ μᾶς τὸ δηλώσουν.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ «ΖΩΗΣ»

2°

Εισαγωγή

Κατάσταση της Ἀδελφότητας κατά τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1940

Ἡ 28η Ὀκτωβρίου 1940 ἀπετέλεσε ἕνα ἱστορικὸν σταθμὸν γενικῶς μὲν δι' ὅλοκληρον τὸ ἔθνος μας, εἰδικῶς δὲ καὶ διὰ τὴν Ἀδελφότητά μας, τὴν ὁποίαν εὔρεν εἰς τὴν ἐξῆς ἐν ἀδρότάταις γραμμαῖς κατάστασιν.

Μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος ἀνῆρχοντο τὰ μὲν τακτικὰ εἰς 40 τὰ δὲ δόκιμα εἰς 20. Ἐξ αὐτῶν οἱ ἡμίσεις περίπου κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἔμεναν εἰς τὸ κέντρον, οἱ δὲ λοιποὶ εἰργάζοντο εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἄλλοι μὲν ὡς ἱεροκήρυκες καὶ ἄλλοι ὡς περιοδεύοντες ἀντιπρόσωποι τοῦ περιοδικοῦ μας. Ἡ κυκλοφορία τῆς «ΖΩΗΣ» ἀνῆρχετο εἰς 110.000 φύλλα ἐβδομαδιαίως. Ἡ κυκλοφορία δὲ τῶν «Ἀκτίνων», διὰ τὴν σύνταξιν, ἔκδοσιν καὶ διάδοσιν τῶν ὁποίων πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς εἰργάζοντο, ὑπερέβαινε τὰς 6.000. Εἶναι ἄξιον προσοχῆς ὅτι ἀμφοτέρω τὰ περιοδικὰ ἐγίνοντο δεκτὰ προθύμως καὶ ἐδιαβάζοντο μὲ ἐνδιαφέρον.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰ δύο περιοδικὰ ἐξεδίδοντο καὶ ἱκανοποιητικῶς κυκλοφοροῦσαν νέα καὶ παλαιὰ βιβλία τῆς Ἀδελφότητος. Μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ Ἀδελφότης εἶχεν ἐκδόσει ὑπὲρ τὰ 70 βιβλία, μερικά τῶν ὁποίων εἰς β', γ' καὶ δ' ἔκδοσιν.

Συνέβη δὲ ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ διαθέσῃ ἡ Ἀδελφότης ὅσα χρήματα εἶχε — διότι ἐφρόντιζε νὰ μὴ κρατῆ ποτέ ρευστὸν χρῆμα εἰς χεῖρας τῆς, ἀλλὰ νὰ διαθέτῃ πάντοτε αὐτὸ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ποικίλου ἱεραποστολικοῦ τῆς ἔργου — πρὸς ἐκτύπωσιν καὶ ἀνατύπωσιν πολλῶν βιβλίων, ὥστε ὅλαι αἱ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐκδόσεις τῆς νὰ ἀριθμοῦν χιλιάδας ἀντιτύπων ἐκάστη. Οὕτω τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1940 ἡ Ἀδελφότης εἶχεν ἐπάρκειαν βιβλίων. Αὐτὸ, ὅπως τὰ πράγματα ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπέδειξαν, ἀπέτελεσε ἰδιαιτέραν εὐλογίαν τῆς Προνοίας τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ μεγάλην ἀνάγκην θὰ εἶχεν ὁ ἐλληνικὸς λαὸς τοῦ ἐντύπου κατὰ τὰ τραγικὰ ἔτη τῆς κατοχῆς, θὰ ἦτο δὲ ἀδύνατον εἰς τὴν Ἀδελφότητα νὰ προβῆ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἰς ἐκδόσεις.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸν διὰ τοῦ τύπου διαφωτισμὸν τοῦ λαοῦ μας, κατέβαλλεν ἡ Ἀδελφότης ἀκόμη ἐντονωτέρας προσπάθειας καὶ διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ προφορικοῦ λόγου. Ἀπηυθύνετο καὶ πρὸς τὰς μάζας τοῦ λαοῦ καὶ πρὸς ἕνα ἕκαστον ἄτομον. Ἐν πρώτοις χάρις εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν παράδοσιν, τὴν ὁποίαν ἐθεμελίωσεν ὁ ἱδρυτὴς καὶ οἱ προϊστάμενοι αὐτῆς, ἐδημιούργησεν ἕνα εἶδος σχολῆς κηρύγματος καὶ κατηχήσεως διὰ τὸν κατὰ τὸ δυνατὸν ἐπιτυχῆ καταρτισμὸν τῶν ἱεροκηρύκων τῆς. Ἡ σχολὴ αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς σχολὴ θεωρητικῆς διδασκαλίας βάσει καθωρισμένης διδακτέας ὕλης καὶ ὠρῶν προγράμματος, μολονότι ἐγένετο καὶ τοιαύτη ἐργασία εἰς εἰδικὰ ὀμιλητικὰ καὶ κατηχητικὰ φροντιστήρια, ἀλλὰ ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων συναγομένη καὶ διὰ τῶν πραγμάτων διδασκομένη μέθοδος καὶ ὕλη τῆς κηρυκτικῆς ἐργασίας.

Χάρις εἰς τὰς κρατούσας ἐντὸς τῆς Ἀδελφότητος ἀρχὰς

καὶ τὴν ἀποταμιευθεῖσαν ἐξ ἄλλου πείραν, τόσον ἀπὸ ἐπιτυχεῖς ἢ ἀνεπιτυχεῖς ἐργασίας ἄλλων ἀτόμων καὶ ὀργανώσεων, ὅσον καὶ ἀπὸ τὴν καρποφόρον ἐργασίαν κυρίως τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς, ἐδημιουργήθη καὶ ἐτονώθη ἡ πεποιθήσις ὅτι εἰς τὸν λαὸν πρέπει νὰ παρέχεται κήρυγμα χριστοκεντρικὸν καὶ οἰκοδομητικὸν.

Ἡ πείρα δὲ δεκαετιῶν τοιαύτης ἐργασίας ἀπέδειξεν ὅτι κηρύγματα, κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν παρεχόμενα εἰς τὸν λαόν, ἔφερον ἀξιόλογα ἀποτελέσματα. Ἔγινε αὐτόδηλον ὅτι ὁ λαὸς (ἄνδρες, γυναῖκες, νέοι) τὰ παρηκολούθη μὲ προσοχὴν καὶ μὲ κατανόησιν, τὰ ἐδέχετο ὡς λόγια Θεοῦ — ὅπως καὶ πράγματι ἦσαν καὶ κατέβαλλε προσπάθειαν νὰ τὰ ἐφαρμόζῃ εἰς τὴν ζωὴν του. Αἱ πολλὰ παρακλήσεις ἐκ μέρους ἐνοριῶν τῆς πρωτευούσης καὶ πολλῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων διὰ τὴν ἀποστολὴν ἱεροκηρύκων ἐκ τῆς Ἀδελφότητος, ἐξ ἄλλου ἢ ἐκ τῶν κηρυγμάτων δημιουργουμένη ἐπιστροφή καὶ θρησκευτικὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ ἦσαν τεκμήρια πού ἔπειθον ὅτι τὰ χριστοκεντρικὰ κηρύγματα τῆς Ἀδελφότητος εὗρισκον ἀπήχησιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Χριστιανῶν.

Ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἰδρύσεώς τῆς ἡ Ἀδελφότης εἶχε στρέψει τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὸν τομέα τῶν νέων. Προσελάμβανε ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς νέους τελειοφοίτους γυμνασίου μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ὑποβοηθήσῃ αὐτοὺς εἰς θεολογικὴν μόρφωσιν, διὰ νὰ γίνουιν ἐργάται τοῦ Εὐαγγελίου. Ἦδη δὲ ἀπὸ τοῦ 1920 ἡ Ἀδελφότης εἶχε κάμει καὶ τὴν πρώτην ἀρχὴν κάποιας συστηματικῆς ἐργασίας μεταξύ τῶν νέων καὶ μάλιστα τῶν φοιτητῶν μὲ εἰδικὰ συγκεντρώσεις κατὰ Κυριακὴν. Ἀπὸ τοῦ 1926 ὅμως καὶ ἐντεῦθεν ἔδωκε μεγαλύτεραν προσοχὴν πρὸς τὴν μαθητιῶσαν νεολαίαν καὶ ἴδρυσε τὰ πρώτα Κατηχητικὰ Σχολεῖα. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1937 ἴδρυσε διὰ πρώτην φορὰν Κατηχητικὰ Σχολεῖα θηλέων εἰς τὰς Ἀθήνας, κατόπιν δὲ καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας, εἰς τὰ ὁποῖα ἐδίδασκον κατηχήτρια. Οἱ κατηχηταὶ κατὰ πρότον καὶ αἱ κατηχήτρια κατόπιν παρηκολούθουν εἰδικὸν κατηχητικὸν φροντιστήριον, τόσον διὰ τὴν θεωρητικὴν μόρφωσίν των, ὅσον καὶ τὴν πρακτικὴν ἐξάσκησιν. Σὺν τῷ χρόνῳ ἐσυστηματοποιήθη καλύτερον τὸ φροντιστήριον ὡς σχολὴ μὲ ὠρολόγιον καὶ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα. Καὶ τὸν τομέα τῆς ἐργασίας αὐτῆς πλουσίως τὸν εὐλόγησεν ὁ Κύριος. Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τὰ Κ.Σ. ἤϋξανον καταπληκτικῶς, ὥστε τὸ 1940 νὰ ἔχη ἡ Ἀδελφότης εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰς ἐπαρχίας 494 Κ.Σ. μὲ σύνολον μαθητῶν 60.000. Ἐκπληκτοὶ δὲ οἱ τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου τοῦ Ὁσλο (1936) διὰ τὴν θαυμαστὴν αὐτῆν ἀνάπτυξιν τῶν Κ.Σ. ἐν Ἑλλάδι διεκήρυξαν ὅτι τὸ ἔπαθλον διὰ τὴν κατηχητικὴν κίνησιν ἔπρεπε νὰ δοθῆ εἰς τὸ ἄστυ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐκεῖνον ὅμως τὸ ὅποῖον ἔχει σημασίαν δὲν εἶναι τόσον ἡ ἀνάπτυξις τῶν Κ.Σ. ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ, ὅσον ἡ ἀνάπτυξις τῆς πνευματικῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν αὐτὰ ἐκαλλιέργησαν εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. Πολλοὶ ἐκ τῶν σημερινῶν εὐσεβῶν ἐπιστημόνων ἐδέχθησαν τὰ πρώτα σπέρματα τῆς εὐσεβείας καὶ ἀνέπτυξαν τὴν χριστιανικὴν τῶν ζωὴν εἰς τὰ Κ.Σ., διὰ τὰ ὁποῖα σήμερον μὲ πολλὴν τὴν εὐγνωμοσύνην ἐκφράζονται..

(συνεχίζεται)

ΠΑΡΑΣΥΡΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΡΑΓΔΑΙΕΣ
ΑΛΛΑΓΕΣ

Τὰ πάντα γύρω μας αλλάζουν με ιλιγγιώδεις ρυθμούς. Μία μόνο πρόβλεψη αρκεί, για να νιώσουμε το εϋρος και την κλίμακα τών αλλαγών αυτών: Σύμφωνα με τὰ συμπεράσματα του World Futures Day 2025, μιᾶς διεθνούς πρωτοβουλίας ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς UNESCO, τὸ 65% τών παιδιῶν ποὺ ξεκινοῦν σήμερα τὸ δημοτικὸ σχολεῖο θὰ ἐργασθοῦν σὲ ἐπαγγελματικὰ ἀντικείμενα... ποὺ σήμερα δὲν ἔχουν ἀκόμα ἐπινοηθεῖ! Μέσα σὲ ἓνα τόσο ρευστὸ περιβάλλον, τὸ λογικὸ θὰ ἦταν νὰ ἀναζητήσουμε κάτι τὸ σταθερὸ καὶ ἀμετακίνητο, ὅπως ἀκριβῶς ἓνας ἄνθρωπος ποὺ σκοντάφτει θὰ ἀναζητήσει ἓνα στέρεο στήριγμα, γιὰ νὰ κρατηθεῖ καὶ νὰ μὴν πέσει. Τὸ λάθος ποὺ κάνουμε δὲν εἶναι ὅτι δὲν βλέπουμε αὐτὰ ποὺ αλλάζουν· τὸ λάθος ποὺ κάνουμε εἶναι ὅτι δὲν βλέπουμε αὐτὰ ποὺ μένουν σταθερά. Ἀγόμαστε καὶ φερόμαστε ἀπὸ τὶς ραγδαῖες ἀλλαγές, χωρὶς νὰ ἔχουμε τὰ σταθερά «πατήματα» ποὺ θὰ μᾶς ἐπέτρεπαν νὰ μείνουμε ὄρθιοι καὶ νὰ παλέψουμε. Καὶ στὸ τέλος... πέφτουμε. Στὸ κάτω κάτω, ἡ ἴδια ἡ World Futures Day 2025, στὴν ὁποία ἀνήκει ἡ παραπάνω πρόβλεψη, ἐκτιμᾷ ὅτι «τὰ ἐπαγγέλματα ποὺ ἀπαιτοῦν ἀνθρώπινη συνεργασία, ἀλληλεπίδραση καὶ συναισθηματικὴ νοημοσύνη διατρέχουν μικρότερο κίνδυνο νὰ ἀπαξιωθοῦν». Ἀλλὰ οἱ νέοι ποὺ ἄγονται καὶ φέρονται ἀπὸ τὶς νέες τεχνολογίες καταλήγουν πολὺ συχνὰ ἀνίκανοι γιὰ ἀνθρώπινη συνεργασία, ἀλληλεπίδραση καὶ συναισθηματικὴ νοημοσύνη. Αὐτὸς εἶναι ὁ μεγάλος κίνδυνος.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΟΡΙΑ

Μέσα στὸν Δεκέμβριο τὸ ἐπίμαχο θέμα τῆς ἐλευθερίας τῆς τέχνης ἀπασχόλησε ἐκ νέου τὴν ἐπικαιρότητα, αὐτὴ τὴ φορά με ἀφορμὴ ἔκθεση με τίτλο «Ἀντισυστημικὴ Τέχνη» σὲ γκαλερί τῆς Πάφου στὴν Κύπρο, ὅπου ἐξετέθησαν ἔργα ἐξόφθαλμα προσβλητικὰ γιὰ τὸ κοινὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα, ὅπως τὸ Ἅγιο Μανδύλιο με ἀποτυπωμένο σὲ αὐτὸ τὸ πρόσωπο ὄχι τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τοῦ Τσέ Γκεβάρρα, ἓνας καθρέφτης χειρὸς με τὸ εἶδωλο τῆς Παναγίας, σὰν ἡ Παναγία νὰ κοιτάζεται αὐτάρεσκα σὲ αὐτόν, τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ γεμᾶτο... κοκκινάδια ἀπὸ φιλία, καὶ πολλὰ ἄλλα, ἀκόμα χειρότερα... Ἀντιμέτωπη με σοφδρὲς ἀντιδράσεις, ἡ συγκεκριμένη ἔκθεση κατέβηκε μέσα σὲ λιγώτερο ἀπὸ ἓνα 24ωρο, με τὴ γκαλερί νὰ ἀπολογεῖται ὅτι δὲν εἶχε πρόθεση προσβολῆς τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος. Κατὰ τὴν ἐκτίμησή μας, τὸ πραγματικὸ ἐρώτημα δὲν εἶναι ἂν θὰ πρέπει νὰ βάλουμε ἢ ὄχι ὅρια στὴν καλλιτεχνικὴ ἔκφραση. Τὸ πραγματικὸ ἐρώτημα εἶναι ἐὰν καὶ κατὰ πόσον εἴμαστε διατεθειμένοι νὰ βάλουμε ὅρια στὴν ἀπαξίωση, τὴν προσβολὴ καὶ τὴν ὠμὴ ὕβρη. Ἄν ἐπιλέξουμε νὰ μὴν τὸ κάνουμε, τότε πρέπει νὰ εἴμαστε προετοιμασμένοι νὰ ὑποστοῦμε καὶ τὶς συνέπειες, ποὺ δυστυχῶς ἤδη βλέπουμε στὸν ἐκτροχιασμὸ τῆς κοινωνίας γύρω μας. Ἄν ἐπιλέξουμε νὰ μὴ βάλουμε ὅρια στὴν προσβολή, τότε πρέπει νὰ εἴμαστε προετοιμασμένοι ὅτι αὔριο τὰ θύματα ἴσως νὰ μὴν εἶναι κάποιοι ἄλλοι, ἀλλὰ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι...

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΕ ΑΧΡΗΣΤΙΑ

Πρόσφατο ρεπορτάζ ποὺ φιλοξένησε ἡ Deutsche Welle σκιαγραφεῖ με τὰ πιὸ μελανά χρώματα τὸ πρόβλημα τών ναῶν ποὺ περιπίπτουν σὲ ἀχρηστία στὴ Γερμανία λόγω ἔλλειψης πιστῶν. Ἡ Ἐπισκοπικὴ Συνέλευση στὴ Γερμανία κάνει λόγο γιὰ κλείσιμο 611 ρωμαιοκαθολικῶν ναῶν μεταξὺ 2000 καὶ 2024, ἐνῶ ἡ Προτεστάντικὴ Ἐκκλησία ἐκτιμᾷ σὲ ἔως 350 τὸν ἀριθμὸ τών προτεστάντικῶν ναῶν ποὺ ἐκλείσαν ὀριστικὰ τὴν ἴδια περίοδο. Θλιβερή, ἀλήθεια, ἡ στιγμὴ τοῦ ἀποκαθαγιασμοῦ. Ἀκόμα πιὸ θλιβερὴ ἡ τύχη ποὺ περιμένει κάποιους οἴκους λατρείας στὴ συνέχεια. Στὴ μικρὴ πόλη Γιούλιχ, μεταξὺ Κολωνίας καὶ Ἄαχεν, ὁ πρῶν ρωμαιοκαθολικὸς ναὸς ἔχει μετατραπεῖ σὲ ἐπιχείρηση ποδηλάτων. Στὸ Κλέβε, ὁ πρῶν προτεστάντικὸς ναὸς τῆς Ἀναστάσεως λειτουργεῖ πλέον ὡς ἀρένα πυγμαχίας. Ἄλλου πρῶν ναοὶ στεγάζουν πλέον πᾶμπ καὶ ἐστιατόρια. Στὸ Ντίσελντορφ ἓνα παλιὸ μοναστήρι ἔχει μετατραπεῖ σὲ ξενοδοχεῖο, διατηρώντας τὴν παλιά του ὄνομασία, ποὺ παραπέμπει σὲ μονὴ καλοκαιριῶν: Mutterhaus. Τὸ χειρότερο εἶναι ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ θλιβερὴ κατάσταση μᾶς βρίσκει συχνὰ ὄχι μόνο νὰ μὴν ἀνψυχοῦμε, ἀλλὰ καὶ νὰ... ἐπιχαίρουμε! Στὴν ὀρθόδοξη Ἑλλάδα κάποιοι πέφτουν στὴν παγίδα νὰ μειδιοῦν με τὴν ἐγκατάλειψη τών ναῶν στὴ Δύση. Στὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, πάλι, ἐπιχαίρουν ἴσως, βλέποντας τοὺς διχασμοὺς καὶ τὶς διχόνοιες στοὺς κόλπους τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας μας. Καὶ δὲν καταλαβαίνουμε ὅτι τὸ πρόβλημα εἶναι ἓνα καὶ κοινὸ: ἡ ἀποστασία τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Θεό.

ΔΙΩΓΜΟΙ ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

Ἡ παγκόσμια ἔκθεση World Watch List 2025 τοῦ Open Doors, με συγκλονιστικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸ ἔτος ποὺ πέρασε, ἔρχεται νὰ μᾶς ὑπενθυμίσει ὅτι οἱ διωγμοὶ τών χριστιανῶν δὲν ἀνήκουν σὲ μιὰ μακρινή, ξεχασμένη ἐποχὴ. Σύμφωνα με τὰ στοιχεῖα τῆς ἔκθεσης, τὸ 2025 δολοφονήθηκαν ἀπὸ λόγους θρησκευτικοῦ μίσους 4.744 χριστιανοί, ἐνῶ τὸ ἴδιο ἔτος ἔγιναν 7.679 ἐπιθέσεις σὲ ἐκκλησίες καὶ ἐκκλησιαστικὰ ἰδρύματα, καὶ 4.744 χριστιανοὶ φυλακίσθηκαν γιὰ τὴν πίστη τους. Σὲ ὅλο τὸν κόσμον διώκονται γιὰ τὴν πίστη τους ἓνας στοὺς ἐπτά χριστιανούς, στὴν Ἀφρικὴ ἓνας στοὺς πέντε, στὴν Ἀσία δύο στοὺς πέντε. Σὲ κάποιες μάλιστα περιοχὲς τοῦ κόσμου, ἡ κατάσταση εἶναι πραγματικὰ ἐφιαλτικὴ. Σύμφωνα με ἀναφορὰ τῆς 10^{ης} Αὐγούστου 2025 τῆς Διεθνούς Ἐταιρείας Πολιτικῶν Ἐλευθεριῶν καὶ Κράτους Δικαίου, στὴ Νιγηρία, ἀπὸ τὴν ἔναρξη στὴ χώρα αὐτὴ τῆς τρομοκρατικῆς ἐξέγερσης τῆς φονταμενταλιστικῆς ἰσλαμιστικῆς ὀργάνωσης Boko Haram τὸ 2009, ἔχουν πυρποληθεῖ καὶ καταστραφεῖ 19.100 ἐκκλησίες –κατὰ μέσο ὄρο 100 τὸν μῆνα–, ἐνῶ στὸ ἴδιο διάστημα ἔχουν φονευθεῖ 125.009 χριστιανοὶ καὶ 60.000 μετριοπαθεῖς μουσουλμᾶνοι. Καὶ δὲν εἶναι μόνο αὐτό. Δυστυχῶς καὶ στὸν δυτικὸν κόσμον, ὅπου βεβαίως ὁ Χριστιανισμὸς δὲν διώκεται ὅπως σὲ ἄλλες χώρες, οἱ χριστιανοὶ ἀντιμετωπίζουν τὸν διωγμὸ τῆς ἀπαξίωσης καὶ τῆς περιθωριοποίησης, ποὺ καταλήγει μερικὲς φορὲς νὰ εἶναι πιὸ ἐπικίνδυνος ἀπὸ τὸν διωγμὸ τῆς ὠμῆς καὶ ἀπροκάλυπτης βίας.

ΚΩΔΙΚΟΣ:
01 1290

«ΖΩΗ»
Καρύτσου 14,
105 61 Ἀθήναι